

DFØ-notat 2021:02
september 2021

Utviklingen i antall arbeidsforhold i stats- og sentralforvaltning

2019-2020

Forord

Det jobber om lag 167 000 ansatte i staten. I dette notatet presenteres utviklingen i disse arbeidsforholdene fra 2019-2020. Tallene er korrigert for endringer i antall arbeidsforhold som skyldes omorganiseringer og/eller oppgaveflytting. Utviklingen fremstilles samlet sett, i både departementene og direktoratene, samt at de viktigste årsakene til endringer belyses.

DFØ gjennomførte analysen på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og er en oppdatering av DFØ-notat 2020:1, Difi-notat 2019:1 og Difi-notat 2019:4, og bygger videre på Difi-notat 2016:4.

Arbeidet er utført av Maren Bigset Henriksen, Lars-Hugo Andersen og Anniken Grønli Foss (prosjektleder). Seksjonssjef Liv-Mari Hatlen er prosjektansvarlig.

DFØ retter en stor takk til SSB for bistand med datagrunnlaget, og til alle som har svart på kartleggingsundersøkelsen til DFØ og dermed bidratt til å kvalitetssikre og belyse årsakene til utviklingen.

Oslo, 15.09.2021

Innhold

Forord	1
Sammendrag.....	4
1 Om kartleggingen.....	8
1.1.1 Formål	8
1.2 Begrepsavklaringer.....	8
1.2.1 Antall ansatte, arbeidsforhold og årsverk	11
1.2.2 Omorganiseringer, justert vs. ikke-justert antall arbeidsforhold	12
1.3 Datagrunnlag og metode	12
1.3.1 Kartleggingsundersøkelsen.....	13
2 Hovedtrekk i endringer	16
2.1 Endring i antall arbeidsforhold i staten	16
2.1.1 Endring i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen	16
2.1.2 Reduksjonen i antall arbeidsforhold er mindre enn nedgangen i den generelle sysselsettingsveksten.....	17
2.1.3 Endring i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen.....	18
2.1.4 Nedgangen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen kan i stor grad forklares av omorganiseringer	19
3 Sentralforvaltningen og dens ytre apparat	20
3.1 Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen inkludert ytre apparat er redusert.....	20
3.2 Justert for omorganiseringer har antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen gått opp	22
3.3 Det er færre arbeidsforhold i departementene	24
3.4 Det var flere arbeidsforhold i direktoratene i 2020 enn i 2019, justert for omorganiseringer.....	26
3.5 Det er nedgang i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningens ytre apparat	29
4 Virksomheter med størst endring i antall arbeidsforhold	31
4.1 Virksomheter med størst endring i sentralforvaltningen.....	31
4.2 Virksomheter med størst endring i sentralforvaltningens ytre apparat.....	34
4.3 Endringer i øvrig statsforvaltning	37
5 Utvikling per departementsområde.....	40
5.1 Prosentvis fordeling per departementsområde.....	40
5.2 Utviklingen i statsforvaltningen, etter departementsområde.....	41
5.3 Utviklingen i sentralforvaltningen inkludert ytre apparat, etter departementsområde.....	41

5.4 Utvikling i sentralforvaltningen, per departementsområde 2017-2020.....	43
6 Årsaker til endringer	46
6.1 Årsaker til endring i antall arbeidsforhold i kartleggingsundersøkelsen	46
6.2 Årsaker til økning i antall arbeidsforhold	47
6.3 Årsaker til nedgang i antall arbeidsforhold	48
6.4 Betrakninger om årsaker til endring.....	48
6.5 Koronapandemiens effekt på antall arbeidsforhold.....	49
6.5.1 Faste stillinger opprettet som følge av pandemien	49
6.5.2 Midlertidige stillinger opprettet som følge av pandemien	50
7 Endringen i antall arbeidsforhold i 2021	51
8 Geografisk fordeling av ansatte.....	52
8.1 Datagrunnlag og metode	52
8.2 Tre av ti ansatte i statsforvaltningen har arbeidssted i Oslo	54
8.3 Sentralforvaltningen holder til i sentrale strøk	56
8.4 Departementenes og direktoratenes ytre apparat er hovedsakelig lokalisert utenfor Oslo	59
8.5 Utvikling i antall arbeidsforhold i fylkene og etter sentralitet.....	61
8.5.1 Oslo har mistet 700 statlige arbeidsplasser.....	61
8.5.2 Endring i sentralforvaltningen	62
Vedlegg.....	66
Referanser	67

Sammendrag

I dette notatet presenteres utviklingen i antall arbeidsforhold i staten, statsforvaltningen og sentralforvaltningen fra 2019-2020, samt at vi ser på utvikling over tid særlig fra 2017-2020. Undersøkelsen er gjennomført ved bruk av statistikk fra SSB og data fra DFØs kartleggingsundersøkelse.

Utvikling i hele staten:

Antall arbeidsforhold i *staten* gikk ned med 0,1 prosent fra 2019-2020. Driverne for nedgangen i antall arbeidsforhold er omstruktureringen av Statens Vegvesen og flyttingen av oppgaver ut av staten (til Norsk Helsenett) i helsesektoren. Til sammenligning gikk den generelle sysselsettingsveksten i Norge ned med 1,1 prosent. Fra 2017-2020 har den generelle sysselsettingsveksten vært mindre (0,4 prosent), enn veksten i statsforvaltningen (0,5 prosent).

I alle periodene DFØ har undersøkt er det størst vekst blant høgskoler og universitetene samt i Politi- og lensmannsetaten.

Utvikling i sentralforvaltningen:

I sentralforvaltningen (departementene og direktoratene) var det en nedgang i antall arbeidsforhold fra 2019-2020 på 4 prosent.

Fra 2017-2020 har sentralforvaltningen blitt redusert med om lag 460 arbeidsforhold. Virksomhetene under Justis- og beredskapsdepartementet, Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet har hatt størst reduksjon i sentralforvaltningen.

DFØs kartleggingsundersøkelse viser at departementene og direktoratene oppfatter naturlige svingninger som hovedårsaken til at antallet arbeidsforhold varierer fra år til år. I tillegg er det effektivisering og endring i oppgaveportefølje som fremheves som drivere for reduksjon i antall ansatte. Endret arbeidsmengde, koronapandemien, oppgaveportefølje og naturlige svingninger trekkes frem som drivere for økningen i antall arbeidsforhold.

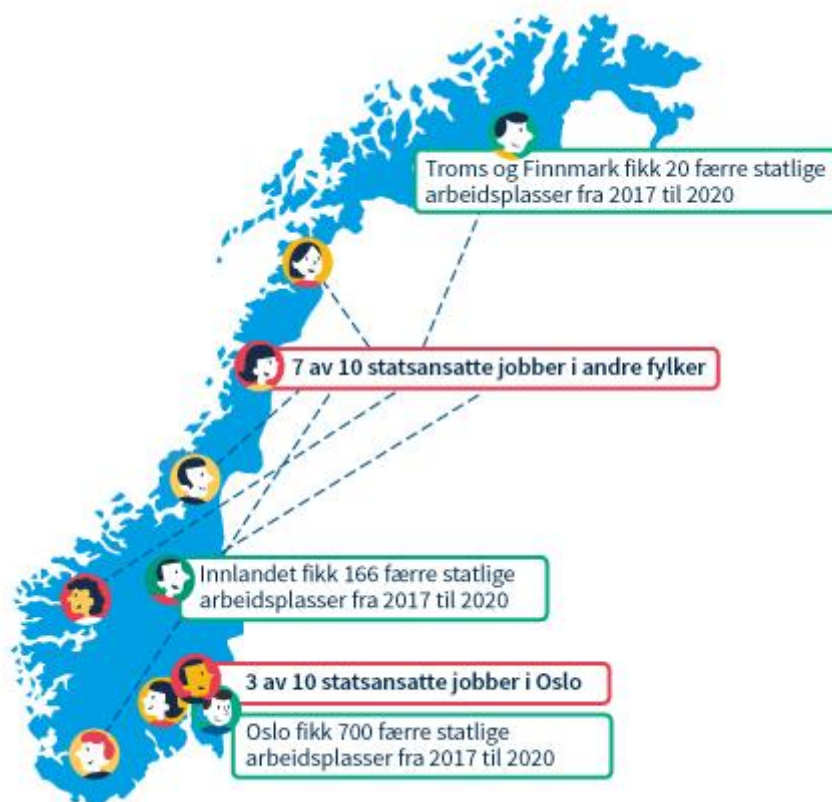
Departementene og direktoratene oppgir at koronapandemien har hatt begrenset effekt på antall arbeidsforhold i 2020. Det er ni direktorater som oppgir at koronapandemien er en av de viktigste årsakene til vekst i antall ansatte i 2020. Til sammen utgjør dette 51 faste stillinger og 99 midlertidige stillinger.

- Ni direktorater sier at koronapandemien er en av de viktigste årsakene til vekst i antall ansatte i 2020.
- Om lag 150 faste og midlertidige stillinger har blitt opprettet i sentralforvaltningen, som følge av pandemien.

Utvikling i geografisk plassering av statlige arbeidsplasser:

I 2020 var det 180 virksomheter i statsforvaltningen. Virksomhetene hadde ansatte med arbeidssted i 328 av landets kommuner. I sentralforvaltningen er det 86 virksomheter fordelt på 58 av landets kommuner.

Kort fortalt:

Sysselsetningsveksten i Norge gikk ned med 1,1 prosent fra 2019-2020. Dette utgjør en nedgang på 28 888 sysselsatte, fra 2 710 436 til 2 681 548.

Antall arbeidsforhold i staten² gikk ned med 0,1 prosent fra 2019-2020. Dette utgjør 132 arbeidsforhold, fra 167 504 til 167 372.

Antall arbeidsforhold i statsforvaltningen, det vil si alle virksomheter underlagt regjeringens instruksjonsadgang³ gikk ned med 0,1 prosent (-110 arbeidsforhold) fra 2019-2020, 164 260 til 164 150. Justert for omorganiseringer økte antall arbeidsforhold med 0,8 prosent (1348 arbeidsforhold).

Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen, som er departementene og direktoratene, gikk ned med 4 prosent (926 arbeidsforhold) fra 2019-2020, fra 23 093 til 22 168. Justert for omorganiseringer økte antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen med 1,1 prosent (255 arbeidsforhold).

Kilde: SSB 2021 <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/sysselsetting-registerbasert> lest 2.08.2021

² Det vil si de virksomhetene som rapporterer til statsregnskapet og er en del av staten.

³ Det vil si de virksomhetene som rapporterer til statsregnskapet, foruten Stortinget med underliggende organ, Sametinget og Domstolene.

1 Om kartleggingen

I dette kapittelet vil vi redegjøre om formålet med kartleggingen, viktige begrepsavklaringer og utdype om datagrunnlag og metode.

1.1.1 Formål

I DFØs instruks fra 18. desember 2020 er det fastsatt at DFØ skal «*hvert år gjennomføre en kartlegging av antall ansatte i stats- og sentralforvaltningen*». I dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal DFØ derfor:

- Måle utviklingen i antall ansatte i statsforvaltningen i forhold til den generelle sysselsettingsveksten.
- Måle utviklingen og nivået på antall ansatte i sentralforvaltningen samt forklaringsfaktorer til utviklingen.
- Måle utviklingen og nivået på antall ansatte i sentral- og statsforvaltningen geografisk fordelt på kommune-/fylkesnivå og sentralitet.

Oppdraget skal gi Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) oversikt over utviklingen i antall ansatte og årsverk i staten, med formål om å sikre et godt faktagrunnlag for videre planlegging av statlig organisering og fordeling av personressurser.

Nytt for 2021 er at kartleggingen også undersøker:

- hvor mye av endringene i antall ansatte i 2020 som skyldes koronapandemien, fordelt på faste og midlertidige stillinger
- hvordan virksomhetene vurderer bemanningssituasjonen så langt i 2021, og om en eventuell økning/nedgang er varig

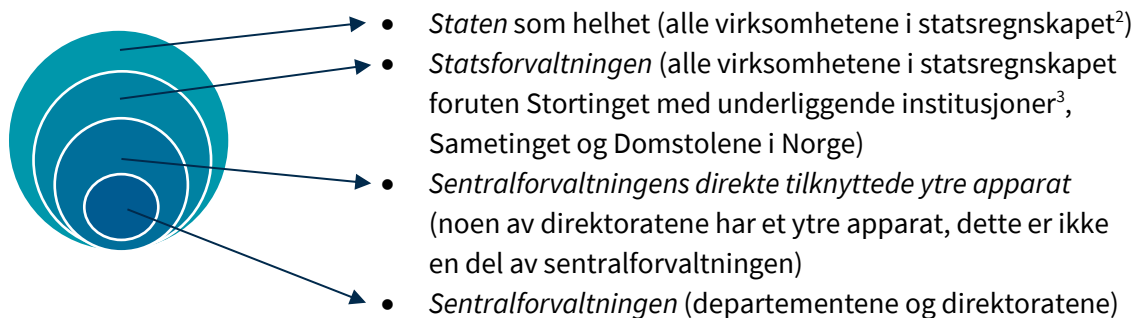
1.2 Begrepsavklaringer

I denne undersøkelsen ser på utviklingen i antall arbeidsforhold i staten, statsforvaltningen, sentralforvaltningen og sentralforvaltningens ytre apparat. Enkelte steder i teksten refereres det til øvrig statsforvaltning. Med dette mener vi statsforvaltningen med unntak av sentralforvaltningen og deres ytre apparat. Øvrig statsforvaltning inkluderer blant annet universitets- og høyskolesektoren.

Figur 1: Fremstilling av de ulike inndelingene av antall arbeidsforhold i staten, fra staten til statsforvaltningen og sentralforvaltningen og dens ytre apparat.¹

---

¹ En stilisert versjon av denne figuren vil gå igjen i notatet for å angi hvilke deler av staten vi ser på.

Staten

I denne undersøkelsen defineres *staten* som alle virksomheter som inngår i statsregnskapet. Dette dekkes av datamaterialet som DFØ fikk tilsendt fra SSB. Innovasjon Norge, Eksport kreditt Norge AS, og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond er også inkludert i datamaterialet. Disse er imidlertid selvstendige rettssubjekter, selv om de har rapporteringsplikt til statsregnskapet, og er derfor tatt ut av denne undersøkelsen. Helseforetakene og offentlig kontrollerte enheter som statens forretningsdrift og statlig eide aksjeselskap inngår heller ikke i populasjonen.

Statsforvaltningen

Fra staten kan man skille ut *statsforvaltningen*. Statsforvaltningen refererer til statens utøvende makt, det vil si Statsministerens kontor og departementene, med deres underliggende virksomheter. De underliggende virksomhetene kalles forvaltningsorganer og inkluderer blant annet direktoratene, tilsyn, statsforvalterne og kollegiale organer som styrever, råd og nemder samt forvaltningsbedrifter som Statsbygg.⁴

Forvaltningsorganer kan i de fleste tilfeller instrueres av overordnet departement. Noen har en friere stilling, enten faglig eller økonomisk/administrativt, og på enkelte områder kan de ikke instrueres. Dette gjelder blant annet ombudene og noen av tilsynene.

Forvaltningsorganene kan være ordinære forvaltningsorganer, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter eller forvaltningsbedrifter.

Særlovsselskaper, statsforetak (for eksempel Helseforetakene), statsaksjeselskap og stiftelser er selvstendige rettssubjekter og regnes ikke som en del av statsforvaltningen.

---

² Se www.statsregnskapet.no for en full oversikt over hvilke virksomheter som inngår i statsregnskapet.

³ Stortingets underliggende institusjoner omfatter Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, Ombudsmannen for forsvaret, Riksrevisjonen, Sivilombudsmannen Stortingets ombudsman for forvaltningen, og Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste, EOS-utvalget.

⁴ For en nærmere beskrivelse av statsforvaltningen: <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/forvaltningsutvikling/hva-er-statsforvaltningen/id2397949/>

Sentralforvaltningen

Fra statsforvaltningen skiller vi ut *sentralforvaltningen* som per 1. august 2021 består av 70 direktorater og 16 departementer.

Begrepet «sentral» i sentralforvaltning refererer her til den respektive enhets rolle i statsforvaltningen, og ikke til den geografiske lokaliseringen av denne enheten. Virksomheter i sentralforvaltningen kan være lokalisert i sentrale eller mindre sentrale strøk, og vi viser til kapittel 9 for en oversikt over den geografiske lokaliseringen av sentralforvaltningen.

Direktoratene er sentrale organer tillagt landsomfattende oppgaver som utøver myndighet på vegne av staten. Noen direktorater er selvstendige virksomheter, mens andre er en del av større virksomheter. I tråd med Direktoratshåndboka regner vi direktorater som statlige sentraladministrative organer med hele landet som virkefelt og som er tillagt myndighetsutøvelse.⁵

Rent tjenesteytende organer, blant annet enkelte støtte- eller stabsorganer, ulike typer kompetansesentra og forsknings-, utdannings- og kulturinstitusjoner, regnes ikke som direktorater. Det gjør heller ikke kollegiale organer som råd, utvalg og nemnder.⁶

Sentralforvaltningens ytre apparat

I sentralforvaltningen er det noen direktorater som har underliggende/ytre apparat, for eksempel regionskontorer. I denne undersøkelsen kaller vi dette *sentralforvaltningens ytre apparat*. 25 av direktoratene har et ytre apparat i tillegg til Utenriksdepartementet som har ansvaret for alle utenriksstasjoner. På grunn av regionreformen gikk IMDi fra 2020 over til å bli et direktorat uten ytre apparat.

Det ytre apparatet er ofte tillagt regionale oppgaver som knytter seg til et geografisk avgrenset nedslagsfelt. Det ytre apparatet kan i enkelte tilfeller også ha fått ansvaret for oppgaver som har hele landet som nedslagsfelt. Dette skjer for eksempel der hvor det er oppgaver som er for små til å utvikle et fagmiljø i hver enkelt region, men som ved å sentraliseres til én enkelt region, kan få tilstrekkelig saksmengde til å løse oppgavene både mer effektivt og med en viss faglig standard.⁷ Det er da snakk om mer overordnede strategisk-operative oppgaver som vanligvis er lagt til direktoratsnivået/hovedkontor.

---

⁵ For mer informasjon om direktoratsdefinisjonen se Direktoratshåndboka (AD 1993) og Difi-rapport 2013:11 Merverdi eller unødig omvei? Om direktoratenes rolle i gjennomføring av nasjonal politikk.

⁶ Se Difi-rapport 2013:11 Merverdi eller unødig omvei? og Direktoratets boka (Arbeidsdepartementet, 1993) for en mer utfyllende diskusjon om hva som defineres som et direktorat.

⁷ For en videre diskusjon av dette viser vi til Difi-notat 2014:4 Både styring og ledelse? Om ledergrupper i direktorater med regionalt apparat.

Helsedirektoratet er et eksempel på en selvstendig virksomhet, mens direktoratsleddet i Politi- og lensmannsetaten er en adskilt del av virksomheten. Det finnes også direktorater som har spredt enkelte direktoratsfunksjoner i sitt ytre apparat, som for eksempel hos Husbanken. Slike nasjonale oppgaver omfatter oppgaver som tidligere var tillagt et direktorat, men som kan overføres til en enkeltregion for å avlaste direktoratet og/eller for å styrke den aktuelle regionen faglig sett, herunder også å gjøre regionenheten mer attraktiv for potensielle søkere til fagstillinger.

1.2.1 Antall ansatte, arbeidsforhold og årsverk

Den registerbaserte sysselsettingen over antall ansatte i staten har DFØ fått fra SSB og bygger på data som virksomhetene rapporterer via a-ordningen⁸. SSB utgir ulike mål på antall ansatte i staten i sin registerbaserte sysselsettings statistikk. De ulike målene er:

- antall arbeidsforhold (antall arbeidskontrakter i en virksomhet, inkludert biarbeidsforhold)
- antall ansatte (antall arbeidsforhold fratrukket biarbeidsforhold)
- avtalte årsverk
- årsverk, fratrukket foreldrepermisjon og legemeldt sykefravær

DFØ har fått data fra SSB over antall arbeidsforhold, avtalte årsverk og årsverk fratrukket foreldrepermisjon og sykefravær, jf. behovet for oversikt over utviklingen i antall ansatte målt med arbeidsforhold og årsverk i staten.⁹

SSBs målemetode baserer seg på årsgjennomsnittet for hver driftsenhet¹⁰ i staten, basert på alle 12 kalendermåneder. Det innebærer at alle endringer, enten i antall arbeidsforhold eller årsverk, fra 2019-2020 som er presentert i denne rapporten er beregnet som differansen mellom to årsgjennomsnitt. Rapporten presenterer dermed endring i gjennomsnittlig antall arbeidsforhold over ett år, heller enn endring i antall arbeidshold ved utgangen eller begynnelsen av de aktuelle årene. For en videre utdyping av disse definisjonene se SSB-notat 2018/36 *Statistikk om ansatte i staten: Kartlegging av brukerbehov og muligheter*.¹¹

Statistikken som presenteres i dette notatet over ansatte i staten fra før 2016 baserer seg på et annet datagrunnlag. Dette datagrunnlaget kom fra Statens tjenestemannsregister som anvendte en annen målemetode samt andre definisjoner av årsverk og av hvilke virksomheter som inngikk i datagrunnlaget. Dette gjør at sammenligningen med tidligere

---

⁸ A-ordningen er en samordnet måte for arbeidsgivere å rapportere opplysninger om inntekt og ansatte til NAV, SSB og Skatteetaten, for mer informasjon se: <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/arbeidsgiver/a-meldingen/om-a-ordningen/om-a-ordningen/>

⁹ Se DFØs instruks fastsatt 18. desember 2020: <https://dfo.no/filer/om-dfo/201221-hovedinstruks-DFO.pdf>

¹⁰ En driftsenhet er for eksempel NAV Halden, som kan summeres opp til Arbeids- og velferdsetaten.

¹¹ <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/statistikk-over-ansatte-i-staten>

tidsperioder må tolkes med varsomhet. DFØ sammenligner kun årlig vekst på tvers av tidsperiodene og ikke absolutte størrelser.

1.2.2 Omorganiseringer, justert vs. ikke-justert antall arbeidsforhold

Hvert år skjer det omorganiseringer i staten. En omorganisering kan være en flytting av oppgaver og ansatte fra en statlig virksomhet til en annen, eller mellom ulike deler av en statlig virksomhet, eller det kan være flytting av ansatte og oppgaver ut av staten. I denne undersøkelsen retter vi oppmerksomheten mot omorganiseringer som har betydning for antall arbeidsforhold som inngår i stats- og sentralforvaltningen. Basert på informasjonen fra årsrapportene til virksomhetene, mikrodata fra SSB om flyttinger av arbeidsforhold mellom statlige virksomheter og DFØs egen kartleggingsundersøkelse, kan DFØ presentere tall for endring i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen *justert for omorganiseringer*.

Justert for omorganiseringer vil si at vi identifiserer endringer i antall arbeidsforhold som skyldes flyttinger mellom statlige virksomheter eller inn/ut av staten, slik at vi sitter igjen med de endringene som faktisk kan tilskrives økning eller nedgang i antall arbeidsforhold. Dette er særlig viktig når vi skal sammenligne de samme virksomhetene på to ulike tidspunkt. Følgende eksempel viser hvordan vi justerer for omorganiseringer:

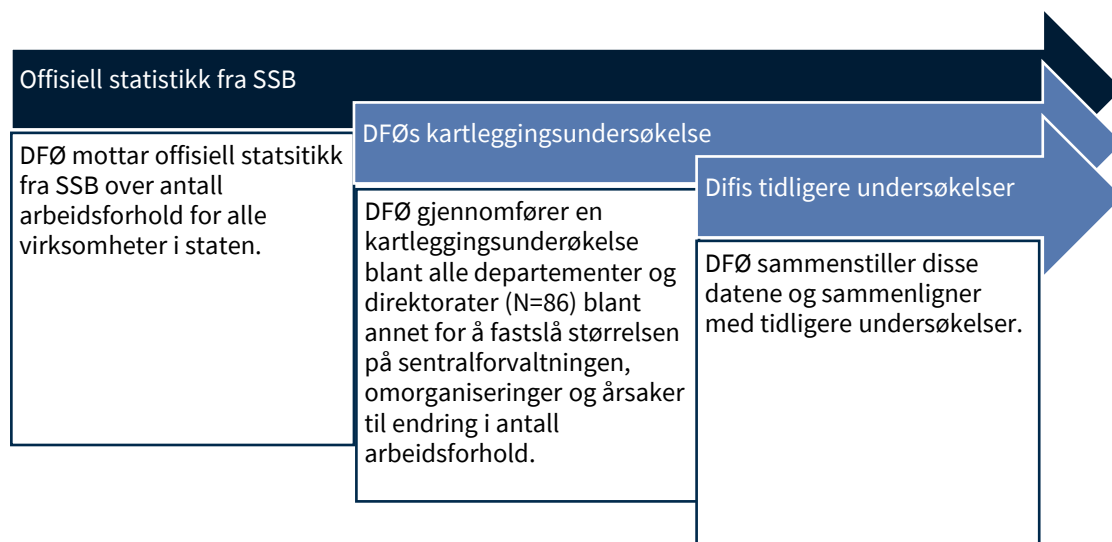
For eksempel har Arbeidstilsynet gått gjennom en omorganisering. De har endret sin interne organisering og flyttet ansatte fra direktoratet til sitt ytre apparat. De ansatte som er flyttet til ytre apparat er fortsatt ansatt i statsforvaltningen og er fortsatt en del av statistikken totalt sett, men ikke lenger en del av sentralforvaltningen. De ujusterte tallene for Arbeidstilsynet viser at Arbeidstilsynets direktorat har blitt mindre og at det har vært en økning i ytre apparat. De justerte tallene viser hva som har skjedd med antall arbeidsforhold i direktoratet, hvis vi ser bort fra flyttingen av ansatte til ytre apparat.

For en oversikt over alle omorganiseringer i 2020, se vedlegg kapittel 17.

1.3 Datagrunnlag og metode

Kartleggingen bygger i hovedsak på tre datakilder:

1. Statistikk over gjennomsnittlig antall arbeidsforhold i alle statlige virksomheter fra Statistisk sentralbyrå, se kapittel 2.2.1
2. DFØs kartleggingsundersøkelse blant alle departementer og direktorater
3. Difi og DFØs tidligere kartlegginger: DFØ notat 2020:1, Difi notat 2019:1, Difi notat 2019:4 og Difi notat 2016:4

Figur 2: Grafisk fremstilling av undersøkelsesopplegget. Pilene illustrerer når i prosessen de ulike dataene blir behandlet.

1.3.1 Kartleggingsundersøkelsen

DFØ gjennomførte en kartleggingsundersøkelse blant alle departementene og direktoratene.¹² Kartleggingen hadde følgende formål:

- Bekreftede eller justerte antall arbeidsforhold i direktoratenes sentrale ledd og ytre apparat (der det er aktuelt).
- Bekreftede eller justerte antall arbeidsforhold i statsforvaltningen fordelt per kommune (der det er aktuelt).
- Identifiserte og anga omfang av omorganiseringer som har betydning for antall arbeidsforhold.
- Beskrive årsakene til reduksjon eller økning i antall arbeidsforhold.
- Kartlegge covid-19 pandemiens effekt på antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen i 2020
- Få en underveisvurdering av utviklingen i antall arbeidsforhold i 2021

For å sikre konsistens i offentlig statistikk, kunne ikke virksomhetene som mottok undersøkelsen gjøre endringer i den totale mengden arbeidsforhold.¹³ De kunne imidlertid foreta kvalitetssikring av datamaterialet som beskrevet i punktlisten over.

¹² Med unntak av Luftfartstilsynet, Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, Norsk kulturråd, og Forsvarsdepartementet, besvarte alle virksomhetene undersøkelsen. (per 23.08.2021)

¹³ Statsministerens kontor sine tall utgjør et unntak. Denne virksomheten inkluderer statsråder, statssekretærer og politiske rådgivere, som etter statsansatteloven ikke er statsansatte. Ettersom det er Statsministerens kontor som har arbeidsgiveransvaret for disse, så registreres de imidlertid likevel som å ha et arbeidsforhold ved Statsministerens kontor. Denne gruppen er ikke i målgruppen for denne kartleggingen, og har derfor blitt tatt ut av populasjonen.

Kvalitetssikring av datamaterialet som beskrevet i formål a) og b) var kun nødvendig for direktorater med ytre apparat, mens hele utvalget ble bedt om å besvare punkt c), d) og e). Punkt f) ble alle direktoratene bedt om å svare på, men ikke departementene.

Antall arbeidsforhold i direktoratenes sentrale ledd og ytre apparat (a)

Direktorater med ytre apparat mottok spørsmål om fordelingen av ansatte mellom direktoratsledd og ytre apparat. Dette er nødvendig fordi det er de statlige virksomhetenes interne organisering i Enhetsregisteret som danner rammene for rapporteringen via a-ordningen. Denne organiseringen gjenspeiler ikke systematisk fordeling av arbeidsforhold mellom direktorats- og ikke-direktoratsledd. Ved å kvalitetssikre fordelingen kan DFØ finne størrelsen på sentralforvaltningen og sentralforvaltningens ytre apparat.

Forenklet vil dette si at DFØ skiller ut de mer tjenesteproduserende/ytende delene av direktoratene. Dette skillet mellom sentralforvaltningen og dens ytre apparat vil ikke alltid være like åpenbart. For noen, for eksempel Politidirektoratet og NAV, er den tjenesteytende delen helt adskilt fra virksomhetens direktoratsfunksjon og den organisatoriske strukturen speiler DFØs inndelinger. For andre, for eksempel Mattilsynet og Husbanken, er dette mer komplekst.

Antall arbeidsforhold i statsforvaltningen fordelt per kommune (b)

For virksomhetene med ytre apparat omfattet undersøkelsen også fordelingen av ansatte mellom det sentrale direktoratesleddet og ytre apparat, fordelt på arbeidskommune. Det er noen virksomheter som har ansatte i sentralforvaltning og ytre apparat på samme lokasjon, og vi kan ikke ut fra datamaterialet fastslå størrelsen på sentralforvaltningen på kommunenivå. Dette skyldes at dataene vi baserer oss på er hentet fra a-ordningen, og at arbeidstakere i Enhetsregisteret ikke rapporteres på funksjon, men på organisasjonsledd og geografi.

Omorganiseringer (c)

Alle departementene og direktoratene ble bedt om å kvalitetssikre omfanget av omorganiseringer internt i, mellom og ut av statlige virksomheter, som hadde betydning for antall ansatte i sentralforvaltningen.

Årsaker til reduksjon eller økning i antall arbeidsforhold (d)

Utvalget fikk spørsmål om å rangere kategorier av årsaker for endring i antall arbeidsforhold. Forklaringsfaktorene ble utformet av Difi i 2018 i samarbeid med utvalgte direktorater, og gjennomgås nærmere i kapittel 7.¹⁴

---

¹⁴ Se Difi notat 2019:1 kapittel 1.3.

Pandemiens effekt på antall arbeidsforhold (e)

På grunn av den ekstraordinære situasjonen koronapandemien har skapt i enkelte deler av sentralforvaltningen ble alle departementene og direktoratene bedt om å angi hvor stor del av økningen/reduksjonen i antall ansatte som kunne tilskrives koronapandemien.

Underveisvurdering av 2021 (d)

For å nå regjeringens mål om utviklingen i antall ansatte i staten har regjeringen bestemt at antall arbeidsforhold i direktoratene under hvert departements samlet sett ikke skal øke i 2021. Det vil si at hvert departementsområde samlet sett ikke skal ha en økning, med mindre det er særskilte begrunnelser for økningen. Dette er videreformidlet i tildelingsbrevene. Statistikken over antall arbeidsforhold i 2021 kommer ikke før våren 2022, derfor er DFØ bedt om å gjøre en underveisvurdering. Alle direktoratene ble bedt om å gjøre en kvalitativ vurdering om antall arbeidsforhold har økt så langt i 2021, og om økningen eventuelt er varig.

2 Hovedtrekk i endringer

I dette kapittelet presenteres hovedtrekkene i endringer i antall arbeidsforhold i staten, statsforvaltningen og sentralforvaltningen fra 2019-2020.

2.1 Endring i antall arbeidsforhold i staten

Tabell 1 viser en nedgang på 132 arbeidsforhold i staten fra 2019-2020. Det er en nedgang i statsforvaltningen, Stortinget og Sametinget med deres underliggende institusjoner og nedgang i domstolene.

Tabell 1: Antall arbeidsforhold i staten, 2019-2020 samt absolutt og prosentvis endring.

	Antall arbeidsforhold 2019	Antall arbeidsforhold 2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Statsforvaltningen	164 260	164 150	-110	-0,1
Stortinget og sametinget, med underliggende institusjoner	1 250	1 248	-2	-0,1
Domstolene i Norge	1 994	1974	-20	-1,0
Totalt i: staten	167 504	167 372	-132	-0,1

2.1.1 Endring i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen

Totalt har det vært en nedgang på 110 arbeidsforhold i statsforvaltningen fra 2019-2020. Det tilsvarer en prosentvis nedgang på 0,1. Det har vært en nedgang i sentralforvaltningen og dens ytre apparat, og en økning i resten av statsforvaltningen.

For en nærmere redegjørelse av hvilke virksomheter som har hatt størst økning og nedgang, se kapittel 5.

Tabell 2: Antall arbeidsforhold i statsforvaltningen, 2019-2020 samt absolutt og prosentvis endring, ikke justert for omorganiseringer.

	Antall arbeidsforhold 2019	Antall arbeidsforhold 2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Sentralforvaltningen	23 093	22 168	-926	-4,0 %
Sentralforvaltningens ytre apparat	60 400	59 082	-1 318	-2,2 %
Øvrig statsforvaltning	80 766	82 900	2 134	2,6 %
Totalt antall arbeidsforhold i statsforvaltningen	164 260	164 150	-110	-0,1

Fra 2019-2020 har det vært fem omorganisering som har resultert i flyttinger av arbeidsforhold inn og ut av statsforvaltningen. 236 arbeidsforhold er flyttet fra E-hesledirektoratet til Norsk helsenett, tre fra Helsetilsynet og 1,5 fra Norsk pasientskadeerstatning er også flyttet til Norsk helsenett. Videre er totalt 1388 arbeidsforhold flyttet fra Statens vegvesen til Fylkeskommunene. Til slutt har Skatteetaten overtatt de lokale skatteoppkreverne fra kommunen på slutten av 2020, en anualisert effekt på 171 (totalt 1028 arbeidsforhold). Totalt er 1457 arbeidsforhold flyttet ut av staten fra 2019-2020.

Justert for disse endringene er det en vekst i arbeidsforhold på 0,8 prosent fra 2019-2020, slik det fremkommer av tabell 3.

Tabell 3: Antall arbeidsforhold i statsforvaltningen, 2019-2020. Justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	164 260	164 150	-1457	1 348	0,8 %

2.1.2 Reduksjonen i antall arbeidsforhold er mindre enn nedgangen i den generelle sysselsettingsveksten

I tabell 4 er veksten i arbeidsforhold i statsforvaltningen sammenlignet med den generelle sysselsettingsveksten i Norge.¹⁵ Tallene viser at den generelle sysselsettingsveksten i Norge fra 2019-2020 var -1,1 prosent. Det vil si en nedgang på 28 888 sysselsatte, fra 2 710 436 til 2 681 548.

Tabell 4: Den årlige veksten i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen, justert og ikke justert for omorganiseringer, sammenlignet med den generelle sysselsettingsveksten. Samt den gjennomsnittlige årlige utviklingen fra 2017-2020.

	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2017-2020
Vekst i arbeidsforhold i statsforvaltningen, ujustert	1,2 %	0,5 %	-0,1 %	0,5 %
Vekst i arbeidsforhold i statsforvaltningen, justert	1,1 %	0,5 %	0,8 %	0,8 %
Sysselsettingsveksten i Norge	1,4 %	1,0 %	-1,1 %	0,4 %

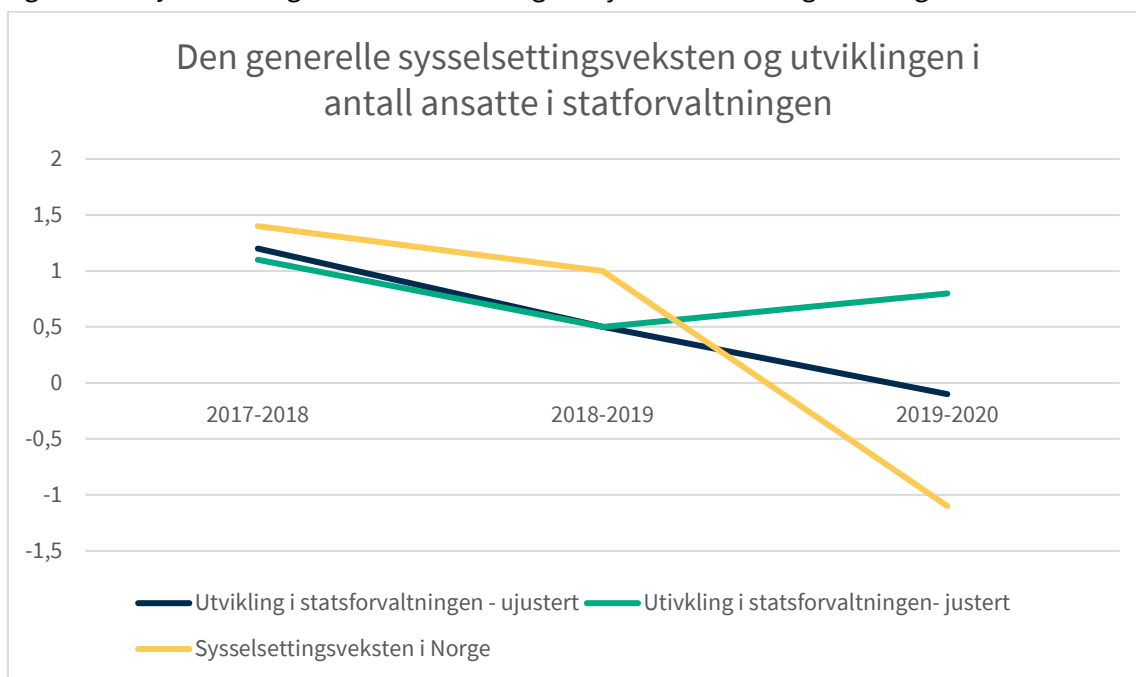
Den generelle sysselsettingsveksten har vært mindre enn økningen av arbeidsforhold i statsforvaltningen, justert for omorganiseringer, fra 2017 frem til 2020. Fra 2017-2018 var den generelle sysselsettingsveksten på 1,4 prosent mot en økning på 1,2 prosent arbeidsforhold i statsforvaltningen. Fra 2019-2020 er den generelle sysselsettingsveksten for første gang negativ. Den absolutte endringen i statsforvaltningen er negativ, mens justert for

¹⁵ Kilde: SSB, Sysselsetting, registerbasert <https://www.ssb.no/statbank/table/11687/> Lest 30.06.2020.

omorganiseringer er det en økning fra 2019-2020. Utviklingen bør sees i sammenheng med virkningene av koronapandemien. Samlet sett fra 2017-2020 har den generelle sysselsettingsveksten vært mindre enn veksten i statsforvaltningen.

SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk tar utgangspunkt i antall sysselsatte per tredje uke i november hvert år, mens statistikken som ligger til grunn for dette notatet baserer seg på utvikling i årgjennomsnitt.¹⁶ Tallene er derfor ikke utarbeidet ved samme metode. Vi mener likevel at det er et nyttig mål å sammenligne den prosentvise veksten i henholdsvis antall sysselsatte og antall arbeidsforhold i statsforvaltningen.

Figur 3 Årlig prosentvis utvikling i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen og den generelle sysselsettingsveksten. Justert og ikke justert for omorganiseringer

2.1.3 Endring i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen

Som vist i tabell 5 var det i sentralforvaltningen en nedgang på 926 arbeidsforhold fra 2019-2020. I departementene gikk antall arbeidsforhold ned med 15 arbeidsforhold, mens det i direktoratene (uten ytre apparat) gikk ned 912 arbeidsforhold.

¹⁶ Kilde: SSB, Sysselsetting, registerbasert. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar> Lest 14.09.2021.

Tabell 5: Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen samt absolutt og prosentvis endring, 2019-2020. Ikke justert for omorganiseringer.¹⁷

	Antall arbeidsforhold 2019	Antall arbeidsforhold 2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Departementene	4 525	4 510	-15	-0,3 %
Direktoratene	18 569	17 658	-912	-4,9 %
Totalt antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen	23 093	22 168	-926	-4,0 %

2.1.4 Nedgangen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen kan i stor grad forklares av omorganiseringer

Tabell 6 viser at det var en økning på 255 arbeidsforhold i sentralforvaltningen, justert for omorganiseringer. Dette tilsvarer en økning på 1,1 prosent. For en detaljert gjennomgang av alle omorganiseringene fra 2019-2020, se kapittel 4 og vedlegg kapittel 17.1 og 17.2.

Tabell 6: Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen samt absolutt og prosentvis endring, 2019-2020. Justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	23 093	22 168	-1 181	255	1,1 %

¹⁷ Hvis man sammenligner disse tallene med DFØs tidligere utgivelser er det en endring på om lag 140 flere arbeidsforhold i sentralforvaltningen og 140 færre i sentralforvaltningens ytre apparat. Dette skyldes at NVE og DFØ i samarbeid i 2021 har kommet frem til en mer riktig fordeling av ansatte mellom sentralforvaltningen og ytre apparat hos NVE. Dette har vi derfor endret bakover i tid. Se vedlegg for oppdaterte tall.

3 Sentralforvaltningen og dens ytre apparat

I det følgende beskrives utviklingen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen, herunder departementene og direktoratene samt deres ytre apparat, og sammenliknes med utviklingen Difi har funnet i tidligere kartlegginger. Sammenlikningen er inndelt i periodene 2009-2013, 2013-2016 og 2017-2020. Videre har vi den årlige utviklingen 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019 og 2019-2020.

Kartleggingene Difi gjorde for 2009-2016 tok utgangspunkt i en annen definisjon og målemetode av ansatte, med telling på et gitt tidspunkt fremfor beregnet årsgjennomsnitt. Dette gjør at det ikke kan sammenlignes direkte med tall med kartleggingene fra før 2016. Sammenlikningene videre er av den gjennomsnittlige årlige prosentvise utviklingen innenfor disse periodene. De to første periodene er henholdsvis fire og tre år. Fra 2017 omfatter kartleggingene utviklinger på ett år. Det kan være at det er enkeltår i periodene 2009-2013 og 2013-2016 som har en utvikling med et annerledes fortegn enn det som gjelder for perioden sett under ett. Mulige variasjoner innenfor disse periodene fremkommer ikke her, men kan finnes i Difis tidligere omtale av kartleggingene.¹⁸

3.1 Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen inkludert ytre apparat er redusert

Som vist i tabell 7 gikk antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen (med ytre apparat) ned fra 83 494 i 2019 til 81 250 i 2020. Dette utgjør to 2 244 arbeidsforhold.

Tabell 7: Antall arbeidsforhold og årsverk i departementene, direktoratene og deres ytre apparat, 2019-2020. Ikke justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	83 494	81 250	-2 244	-2,7 %
Antall avtalte årsverk	79 127	77 373	-1 754	-2,2 %
Antall årsverk ¹	74 157	72 520	-1 637	-2,2 %

¹ Fratrukket foreldrepermisjoner og legemeldt sykefravær

¹⁸ Se Difi notat 2019:1 og notat 2016:4.

Merk at denne tabellen inkluderer de utsendte statsansatte til utenriksstasjonene, som her behandles i kategorien ytre apparat for Utenriksdepartementet. I utenriksstjenesten var det 619 arbeidsforhold i 2019 og 609 arbeidsforhold i 2020.

Når vi justerer for omorganiseringer blir utviklingen fra 2019-2020 som vist i tabell 8. 2 155 av nedgangen på 2 244 arbeidsforhold tilskrives omorganiseringer mellom sentralforvaltningen og dens ytre apparat på den ene siden og statsforvaltningen og øvrige deler av arbeidslivet på den andre.

Tabell 8: Antall arbeidsforhold i 2019-2020 i departementene, direktoratene og deres ytre apparat samt absolutt og prosentvis endring, justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	83 494	81 250	-2 155	-89	-0,1 %

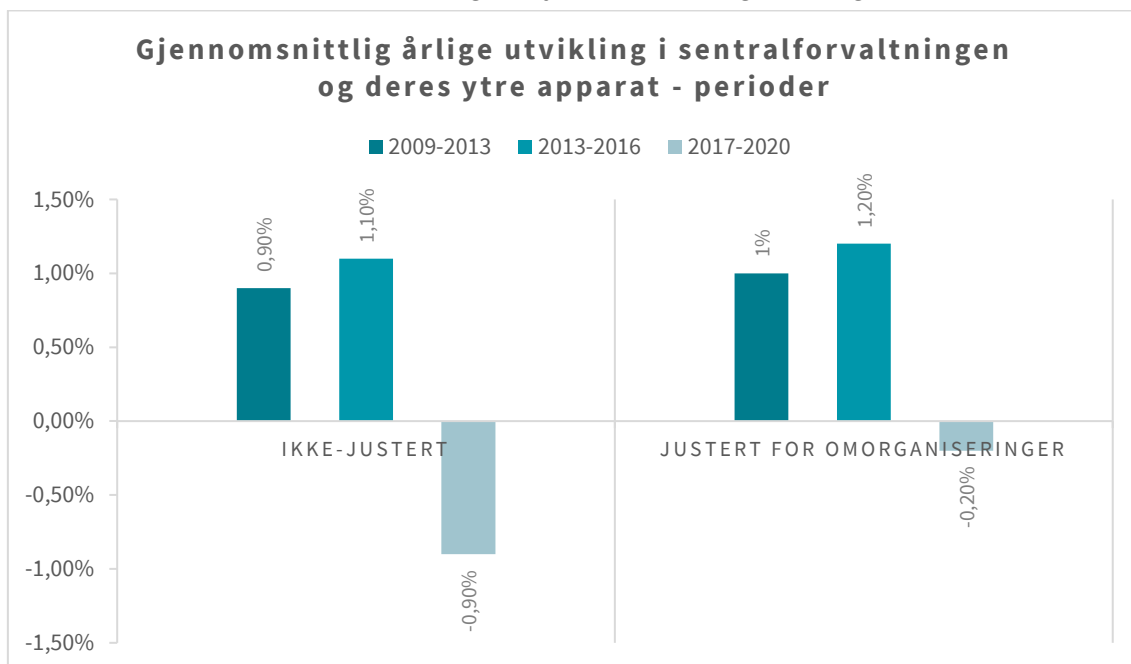
Det er flere omorganiseringer som vi justerer for. De store driverne er omstruktureringen innen Statens vegvesen. Totalt er 1 388 arbeidsforhold flyttet til Fylkeskommunen. I tillegg har de omorganisert mellom direktoratet og divisjonene. Videre er det flyttingen av de kommunale skatteoppkreverne til Skatteetaten, totalt 171 arbeidsforhold i 2020 (og flere i 2021). Til slutt er det en omorganisering av etatsstyringsansvaret for Statped. Dette ble i 2020 flyttet fra Udir til KD. I den forbindelse blir Statped å regne som en del av øvrig statsforvaltningen. Her har det ikke skjedd noen endring i faktiske arbeidsforhold, kun tilknytningsform til sentralforvaltningen. Dette utgjør 699 arbeidsforhold. For å se alle justeringene i undersøkelsen viser vi til vedlegget kapittel 17.1 og 17.2.

Tidligere kartlegginger viser at det har vært en økning i antall arbeidsforhold (justert og ikke-justert) i departementene, direktoratene, og deres ytre apparat siden 2009. Unntaket er mellom 2016-2017 med en nedgang i arbeidsforhold på 5,3 prosent. Store deler av denne nedgangen kan tilskrives etableringen av Bane NOR.

Tabell 9: Den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i departementene, direktoratene og deres ytre apparat ikke justert og justert for omorganisering.

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Ikke-justert	-5,3 %	0,6 %	-0,7 %	-2,7 %
Justert	-0,1 %	0,1 %	-0,6 %	-0,1 %

Figur 4 Gjennomsnittlig årlig utvikling i departementene, direktoratene og deres ytre apparat, inndelt i perioder. Justert og ikke justert for omorganiseringer.

Som figur 4 viser var det i periodene 2009-2013 og 2013-2016 en økning i sentralforvaltningen med deres ytre apparat, både justert og ikke justert for omorganiseringer. Fra 2017-2020 har det for første gang vært en nedgang i denne gruppen.

3.2 Justert for omorganiseringer har antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen gått opp

Fra 2019-2020 gikk antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen (uten sentralforvaltningens ytre apparat) ned med 926, fra 23 093 til 22 168. Dette utgjør en nedgang på 4 prosent. Også antall avtalte årsverk, og antall avtalte årsverk justert for foreldrepermisjoner og legemeldt sykefravær, gikk ned i perioden. Dette er vist i tabell 10. For en nærmere gjennomgang av virksomhetene med størst økning og nedgang i sentralforvaltningen, se kapittel 5.1.

Tabell 10: Antall arbeidsforhold og årsverk i sentralforvaltningen, 2019-2020. Ikke justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	23 093	22 168	-926	-4,0 %
Antall avtalte årsverk	22 124	21 288	-836	-3,8 %
Antall årsverk ¹	21 058	20 347	-710	-3,4 %

¹ Fratrasket foreldrepermisjoner og legemeldt sykefravær

Justerer vi for omorganiseringer, var det en økning i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen fra 2019-2020 på 255, som vist i tabell 11. Dette tilsvarer en økning i antall arbeidsforhold på 1,1 % prosent.

Tabell 11: Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen samt absolutt og prosentvisendring, 2019-2020. Justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	23 093	22 168	-1 181	255	1,1 %

Det er justert for omorganiseringer i totalt 19 virksomheter i sentralforvaltningen i 2020. De største endringene er omorganiseringen i Statens Vegvesen. De har flyttet både ansatte fra direktoratet til Fylkeskommunen (32 arbeidsforhold) og om lag 862 arbeidsforhold til divisjonene sine. Endringene i Statens Vegvesen er vanskelig å tallfeste. Det har vært omfattende endringer i hele virksomheten. Direktoratet er redusert fra 1150 arbeidsforhold til 256 fra 2019-2020. Det meste av endringen kommer ifølge Vegvesenet av at oppgaver ble flyttet ut til divisjonen, men noen oppgaver/ansatte er også effektivisert bort. Flyttingen av ansatte til Fylkeskommunen (32 fra direktoratet og 1 356 fra divisjonene) er eksakt tallfestet i kartleggingsundersøkelsen, mens flyttingen av ansatte fra direktoratet til divisjonene er vanskeligere å spore og dermed noe mer usikkert å tallfeste.

Direktoratet for E-helse har flyttet 236 arbeidsforhold ut av staten til Norsk helsenett. Tolletaten har flyttet syv ansatte til ytre apparat. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har lagt ned sitt ytre apparat i forbindelse med regionreformen. Derfor er de 46 ansatte som var igjen i ytre apparat i IMDi, blitt en del av direktoratet. I 2020 har ikke lenger IMDi et ytre apparat. Arbeidstilsynet har også hatt en stor omorganisering og flyttet 87 arbeidsforhold fra direktoratet til ytre apparat i 2020. Endringene i Arbeidstilsynet og Statens Vegvesen følger inn i en større trend vi har observert i regional stat de siste årene. Flere virksomheter (for eksempel Skatteetaten og Tolletaten) går over til større landsdekkende divisjoner og mindre direktoratsledd. De ansatte i disse virksomhetene jobber altså i hovedsak fortsatt i staten, men er flyttet til det ytre apparatet.

Videre har det vært interne flyttinger i sentralforvaltningen mellom Brønnøysundregistrene, Digitaliseringsdirektoratet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

Tabell 12 viser den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen fra 2016-2020. Ikke justert for omorganiseringer var det en nedgang fra 2016-2017 og fra 2019-2020, mens det var en økning i de to midterste periodene. Nedgangen i 2019-2020 skyldes i hovedsak omstruktureringen av Statens Vegvesen, Direktoratet for E-helse og Arbeidstilsynet. Justert for omorganiseringer har det vært en nedgang de første to årene 2016-2017 og 2017-2018, mens det har vært en økning de to siste periodene fra 2018-2019 og 2019-2020 på 1,1 %.

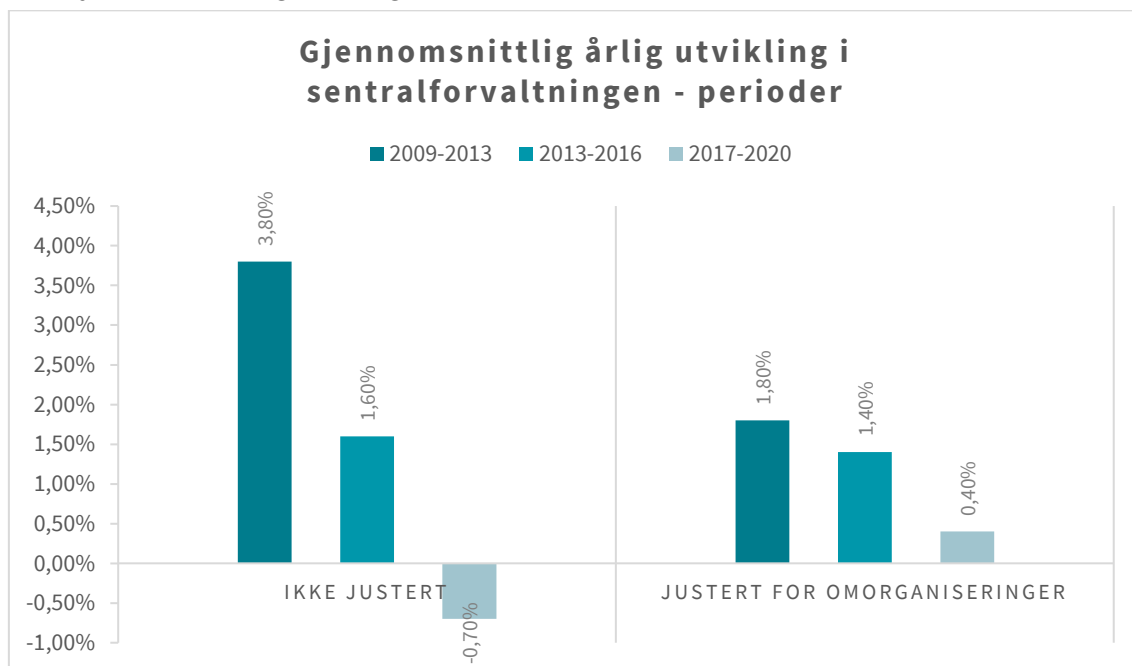

Tabell 12: Den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen. Justert og ikke justert for omorganiseringer fra 2016-2020.

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Ikke-justert	-2,0 %	1,4 %	0,6 %	-4,0 %
Justert	-1,1 %	-0,9 %	1,1 %	1,1 %

Som figur fem viser var det fra 2009-2016 en økning i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen, mens det fra 2017-2020 for første gang har vært en reduksjon. Når vi justerer for omorganiseringer har det vært en økning i hele tidsserien, fra 2009-2020, men veksten har blitt mindre i hver periode.

Figur 5 Gjennomsnittlig årlig utvikling i sentralforvaltningen, inndelt i perioder. Justert og ikke justert for omorganiseringer.

3.3 Det er færre arbeidsforhold i departementene

Fra 2019-2020 gikk antall arbeidsforhold i departementene ned med 15, fra 4 525 til 4 510 i 2020, som vist i tabell 13. Dette tilsvarer en nedgang på 0,3 prosent.

Tabell 13: Antall arbeidsforhold og årsverk i departementene, 2019-2020. Ikke justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	4 525	4 510	-15	-0,3 %
Antall avtalte årsverk	4 419	4 409	-10	-0,2 %
Antall årsverk ¹	4 211	4 222	12	0,3 %

¹ Fratrukket foreldrepermisjoner og legemeldt sykefravær

I likhet med tidligere kartlegginger viser tallene at antall arbeidsforhold i departementene varierer lite. Sammenlignet med perioden 2009-2013 var den gjennomsnittlige økningen på 0,7 prosent per år, mens det i 2013-2016 var en gjennomsnittlig nedgang på 0,2 prosent per år. Fra 2016-2017 var det en nedgang på 1,8 prosent og fra 2017-2018 var det en nedgang på 0,1 prosent. Fra 2019-2020 var det en prosentvis nedgang på 0,3 arbeidsforhold.

Som vist i tabell 14 er det en nedgang på 0,3 prosent, eller 15 arbeidsforhold, justert for omorganiseringer.

Tabell 14: Antall arbeidsforhold i departementene samt absolutt og prosentvis endring, 2018-2019. Justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	4 525	4 510	0	-15	-0,3 %

Det har skjedd omorganiseringer mellom departementene, men summen av disse omorganiseringene går i null.

Omorganiseringene gjelder flytting av fire stillinger fra Samferdselsdepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dette er en resteffekt fra 2019, da post- og teleseksjonen ble flyttet mellom departementene med virkning fra 01.05.2019. Videre er ett arbeidsforhold overført fra Utdanningsdirektoratet til Kunnskapsdepartementet grunnet overtakelse av etatsstyringsansvaret for Statped, mens ett arbeidsforhold er flyttet fra Forsvarsdepartementet til Statens havarikommisjon for transport i forbindelse med overføringen av undersøkelsesmyndigheten for forsvarssektoren.

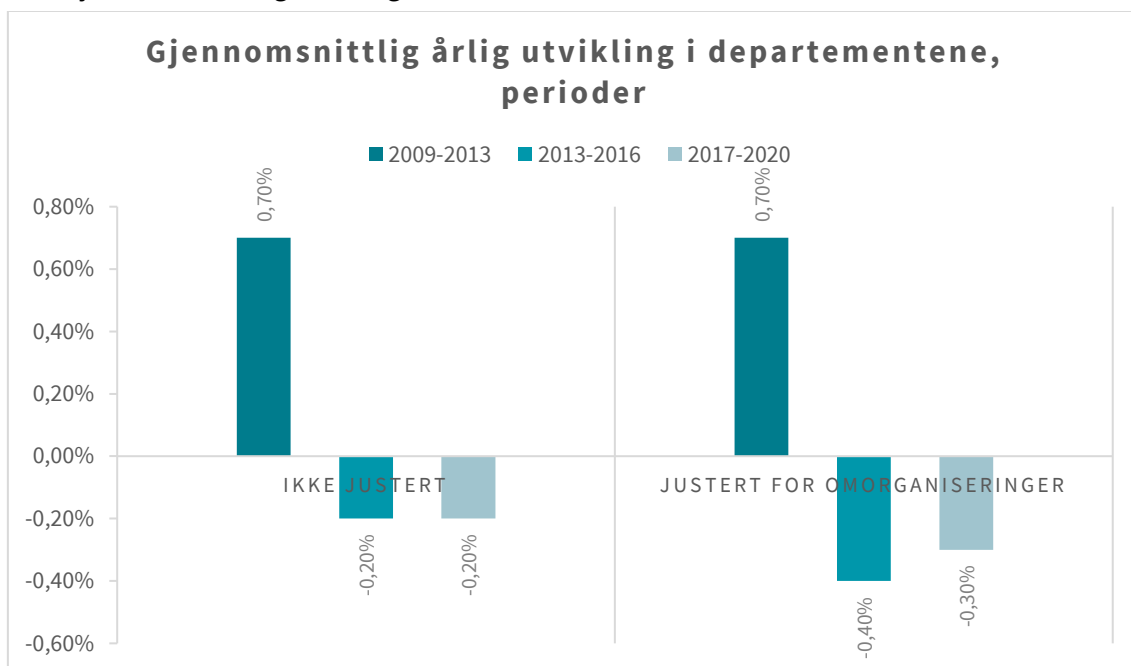
Tabell 15 viser den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i departementene fra 2016-2020, justert for omorganiseringer. Den største nedgangen forekom i 2016-2017 med 1,8 prosent, ikke justert for omorganiseringer. Det er kun 2018-2019 hvor det var en økning på 0,1 prosent justert for omorganiseringer.

Tabell 15: Den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i departementene, ikke justert og justert for omorganiseringer.

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Ikke-justert	-1,8 %	-0,2 %	-0,1 %	-0,3 %
Justert	-2,2 %	-0,3 %	0,1 %	-0,3 %

Figur 6 viser at fra 2009-2013 var det en økning i antall arbeidsforhold i departementene, både justert og ikke justert for omorganiseringer. Siden 2013 har det vært en nedgang i antall ansatte i departementene.

Figur 6 Gjennomsnittlig årlig utvikling i departementene, inndelt i perioder. Justert og ikke justert for omorganiseringer.

3.4 Det var flere arbeidsforhold i direktoratene i 2020 enn i 2019, justert for omorganiseringer

Fra 2019-2020 gikk det gjennomsnittlige årlige antallet arbeidsforhold i de 70 direktoratene (uten ytre apparat) ned med 912. Dette tilsvarer en nedgang på 4,9 prosent, som vist i tabell 16.

Tabell 16: Antall arbeidsforhold og årsverk i direktoratene (uten ytre apparat), 2019-2020. Ikke justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	18 569	17 658	-912	-4,9 %
Antall avtalte årsverk	17 559	16 968	-590	-3,4 %
Antall årsverk ¹	16 708	16 214	-493	-3,0 %

¹ Fratrasket foreldrepermisjoner og legemeldt sykefravær

Når vi justerer for omorganiseringer mellom direktoratene og flytting til andre virksomheter, og mellom direktoratenes sentralledd og ytre apparat, er det en økning i antall arbeidsforhold på 1,5 prosent som tilsvarer 269 arbeidsforhold fra 2019-2020.

Tabell 17: Antall arbeidsforhold i direktoratene (uten ytre apparat) samt absolutt og prosentvis endring, 2018-2019. Justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	18 569	17 658	-1 181	269	1,5 %

I perioden har det vært flere omorganiseringer som har påvirket antall arbeidsforhold i direktoratene. I forbindelse med omstruktureringen av Statens Vegvesen har direktoratet flyttet 32 stillinger til Fylkeskommunen, og om lag 862 arbeidsforhold er flyttet fra direktoratet til divisjonene. De 862 er vanskelig å finne eksakte tall på, men i hovedsak peker Statens Vegvesen på at all endring i direktoratet i 2020 enten skyldes flytting av oppgaver, eller at oppgavene har blitt effektivisert bort. Videre er det særlig omorganiseringen i Direktoratet for e-helse og Registerenheten i Brønnøysund som er utslagsgivende. I alt 236 arbeidsforhold er flyttet fra Direktoratet for e-helse til Norsk Helsenett, mens det er blitt flyttet 104 arbeidsforhold fra Registerenheten i Brønnøysund til Digitaliseringsdirektoratet i perioden. Videre har det skjedd en rekke mindre flyttinger som utgjør deler av justeringen. Dette gjelder Digitaliseringsdirektoratet, som både har mottatt ansatte fra Registerenheten i Brønnøysund (som omtalt over) og flyttet ansatte fra Digitaliseringsdirektoratet til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (120 arbeidsforhold). Samlet utgjør endringene inn og ut 30 arbeidsforhold når vi justerer for omorganiseringene. Det har skjedd store endringer i Utdanningsdirektoratet. De har flyttet 21 ansatte til Kompetanse Norge i forbindelse med flytting av utdanning.no. Avgitt to ansatte til Nasjonal organ for kvalitet i utdanningen, en ansatt er flyttet til KD og Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning har mottatt en ansatt.

Statens helsetilsyn har flyttet fire ansatte til Norsk Helsenett fra 30.04.2020. En ansatt flyttet fra Norsk Polarinstitutt grunnet overføring av arkivfunksjonen til Miljødirektoratet og til slutt ble en stillingshjemmel overført fra Forsvarsdepartementet til Statens havarikommisjon for transport i forbindelse med overføringen av undersøkelsesmyndigheten for

forsvarssektoren. For en komplett oversikt over alle omorganiseringer, se vedlegg kapittel 17.1 og 17.2.

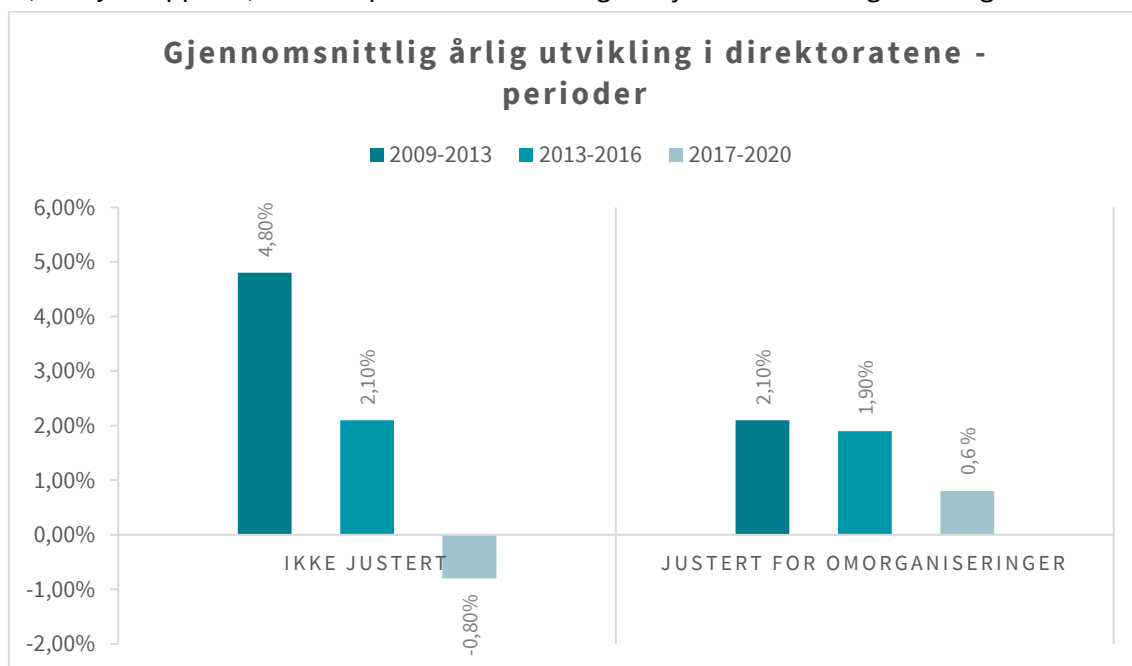
Tabell 18 viser den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i direktoratene mellom 2016 og 2020. Fra 2016-2017 var nedgangen i antall arbeidsforhold, justert for omorganiseringer, på 0,9 prosent. Fra 2017-2018 var nedgangen på 1,1 prosent, mens vi så en oppgang i 2018-2019 på 1,3 prosent, justert for omorganiseringer. Fra 2019-2020 var det en nedgang på 4,9 prosent, og en økning på 1,5 prosent, justert for omorganiseringer.

Tabell 18: Den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i direktoratene (uten ytre apparat). Justert og ikke justert for omorganiseringer.

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Ikke-justert	-2,0 %	1,8 %	0,8 %	-4,9 %
Justert	-0,9 %	-1,1 %	1,3 %	1,5 %

Når vi ser på utviklingen over tid var det i perioden 2009-2013, en gjennomsnittlig økning i antall arbeidsforhold i direktoratene på 2,1 prosent per år, justert for omorganiseringer. I perioden 2013-2016 var den gjennomsnittlige økningen, justert for omorganiseringer, på 1,9 prosent per år. Fra 2017-2020 var det en økning i direktoratene på 0,6 prosent, justert for omorganiseringer.

Figur 7 Den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i direktoratene (uten ytre apparat) inndelt i perioder. Justert og ikke justert for omorganiseringer.

3.5 Det er nedgang i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningens ytre apparat

Fra 2019-2020 gikk antall arbeidsforhold i sentralforvaltningens ytre apparat ned med 1 318 arbeidsforhold.¹⁹ Det tilsvarer en nedgang på 2,2 prosent, som vist i tabell 19. For en redegjørelse av hvilke virksomheter som har hatt størst endring i sitt ytre apparat, se kapittel 5.2.

Tabell 19: Antall arbeidsforhold og årsverk i sentralforvaltningens ytre apparat, 2018-2019. Ikke justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	60 400	59 082	-1 318	-2,2 %
Antall avtalte årsverk	57 004	56 085	-918	-1,6 %
Antall årsverk ¹	53 099	52 173	-927	-1,7 %

¹ Fratrukket foreldrepermisjoner og legemeldt sykefravær

Når vi justerer for omorganiseringer mellom sentralforvaltningens ytre apparat, de sentrale leddene og andre virksomheter, blir tallene som i tabell 20.

Tabell 20: Antall arbeidsforhold i sentralforvaltningens ytre apparat samt absolutt og prosentvis endring, 2018-2019. Justert for omorganiseringer.

	2019	2020	Omorganiseringer	Endring 2019-2020	Endring 2019-2020 (%)
Antall arbeidsforhold	60 400	59 082	-974	-344	-0,6

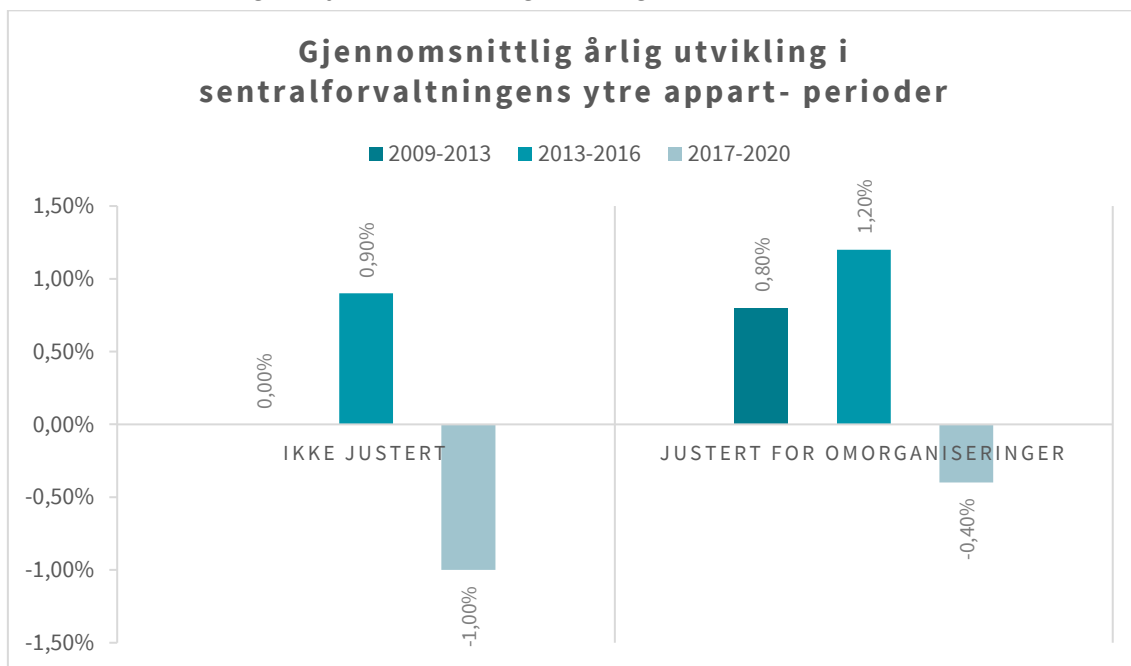
Fra 2019-2020 har en rekke arbeidsforhold blitt flyttet inn og ut av sentralforvaltningens ytre apparat. Totalt seks omorganiseringer. Det er omorganiseringer i Statens vegvesen (862 ansatte mottatt fra direktoratet og 1 356 flyttet ut til Fylkeskommunen), 87 som er flyttet mellom direktoratet og ytre apparat i Arbeidstilsynet, syv som er flyttet fra tolldirektoratet til divisjonene, 171 som er mottatt fra kommunene i Skatteetaten (anualisert effekt) og 699 som angår Statped (dette er bare en flyttings av tilknytningsform til sentralforvaltningen, og ingen substansiell endring).

¹⁹ Utenriksdepartementet er det eneste departementet med et direkte tilknyttet ytre apparat. Utenriksstasjonene regnes som departementets direkte tilknyttede ytre apparat.

Tabell 21: Den gjennomsnittlige årlige utviklingen i antall arbeidsforhold i departementenes og direktoratenes ytre apparat. Justert og ikke justert for omorganiseringer.

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Ikke-justert	-6,5 %	0,3 %	-1,2 %	-2,2 %
Justert	0,3 %	0,5 %	-1,3 %	-0,6 %

Figur 8 Gjennomsnittlig årlig utvikling i sentralforvaltningens ytre apparat - inndelt i perioder. Justert og ikke justert for omorganiseringer.

Tidligere kartlegginger viser at antall arbeidsforhold i direktoratenes ytre apparat har økt svakt siden 2009. I perioden 2013-2016 var den gjennomsnittlige økningen på 0,9 prosent per år (i perioden forut, 2009-2013, var den gjennomsnittlige utviklingen verken negativ eller positiv (0,0 prosent)). Fra 2016-2017 var det en nedgang i antall arbeidsforhold på 6,5 prosent, i stor grad påvirket av omgjøringen av Jernbaneverket til Bane NOR. Fra 2017-2018 var det en økning av antall arbeidsforhold på 0,3 prosent. Justert for omorganiseringer har det vært en svak økning fra 2009-2018. Før det begynte det fra 2019-2020 igjen å gå nedover, i hovedsak drevet av omorganiseringen i Statens vegvesen.

4 Virksomheter med størst endring i antall arbeidsforhold

I dette kapitlet viser vi de enkeltvirksomhetene som har størst endring i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen og det ytre apparatet til sentralforvaltningen justert for omorganiseringer. Vi presenterer også direktoratenes og departementenes beskrivelser av årsakene til nedgang eller økning i antall arbeidsforhold. Videre presenterer vi de enkeltvirksomhetene med størst endring blant øvrige virksomheter i statsforvaltningen. I den sistnevnte gruppen har vi ikke funnet noen omorganiseringer som påvirker tallene.

4.1 Virksomheter med størst endring i sentralforvaltningen

Tabell 22 viser de virksomhetene i sentralforvaltningen som har hatt størst endring i antall arbeidsforhold fra 2019-2020, justert for omorganiseringer.

Tabell 22: Sentralforvaltningen. Størst endring sortert etter endring i absolutt antall og etter prosentvis endring i arbeidsforhold, justert for omorganiseringer, 2019-2020.

Sentralforvaltningen, endring etter absolutte tall					
Økning	Endring	Endring	Nedgang	Endring	Endring
	2019-2020	2019-2020 (%)		2019-2020	2019-2020 (%)
Folkehelseinstituttet	61	6,1 %	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	-23	-15,3 %
Direktoratet for e-helse	52	15,3 %	Registerenheten i Brønnøysund	-22	-4 %
Helsedirektoratet	25	4,1 %	Mattilsynet	-16	-5%
Nasjonal sikkerhetsmyndighet	24	8,4 %	Statens kartverk	-15	-1,7 %
Miljødirektoratet	23	3,2 %	Riksantikvaren	-11	-6,5%

Sentralforvaltningen, endring i prosent					
Økning	Endring 2019- 2020	Endring 2019-2020 (%)	Nedgang	Endring 2019- 2020	Endring 2019-2020 (%)
Norsk nukleær dekommisjonering	8	68,1 %	Valgdirektoratet	-10	-29,76%
Datatilsynet	11	23,4 %	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	-23	-15,3 %
Kunst i offentlige rom	4	22,7 %	Forbrukertilsynet	-4	-10,2 %
Sivil klareringsmyndighet	5	17,1 %	Riksantikvaren	-11	-6,6 %
Direktoratet for e-helse	52	15,3 %	Norsk Filminstitutt	-7	-6,4 %

Økning

Det er 51 departementer og direktorater som har flere arbeidsforhold i 2020 enn i 2019, når vi justerer for omorganiseringer. Disse har samlet sett økt antallet arbeidsforhold med 431.

Folkehelseinstituttet har hatt en den største økning i antall ansatte i perioden, med 61 arbeidsforhold. Direktoratet opplyser at all vekst i 2020 har sitt utspring i koronapandemien.

Direktoratet for e-helse har hatt en økning på 52 arbeidsforhold fra 2019-2020. Direktoratet oppgir at økningen i hovedsak skyldes endringer i oppgaveporteføljen (eks. nye oppgaveområder og lokasjon grunnet etableringen av Helsedataservice på Tynset), endring i arbeidsmengde innenfor nåværende oppgaveportefølje og vakanser/naturlige svingninger. I tillegg kommenterer direktoratet at ønsker å begrense bruk av konsulenttenester, og at dette i noen grad kan forklare økningen i antall ansatte. Direktoratet for e-helse har hatt en stor omorganisering der 236 arbeidsforhold ble flyttet fra direktoratet til Norsk Helsenett, det vil si, ut av staten. Direktoratet kommenterer i spørreundersøkelsen at de etter omorganiseringen, der de mistet mange ansatte, har vært behov for å øke bemanningen noe. De ser for seg at økningen vil avta etter 2021, da de aller fleste nyopprettede stillingene er faste.

Videre har Helsedirektoratet hatt en økning på 25 arbeidsforhold i perioden. De angir at håndteringen av koronapandemien har ført til en midlertidig økning i bemanning i direktoratet.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet har hatt en økning på 24 arbeidsforhold i fra 2019-2020. Virksomheten forklarer økningen med økt oppgaveportefølje og økte tilskudd/bevilgninger.

Til slutt har Miljødirektoratet hatt en økning på 23 arbeidsforhold. De viktigste årsakene til økningen angis å være endringer i oppgaveporteføljen (økt bemanning som følge av en betydelig økning i oppgaveporteføljen gjennom øremerkede satsinger og føringer i tildelingsbrev), vakanser/naturlige svingninger (antall ubesatte stillinger var noe lavere enn tidligere år) og endring i arbeidsmengde innenfor nåværende oppgaveportefølje (overtatt en stilling fra Norsk Polarinstitutt i forbindelse med at direktoratet fikk tjenesteleverandørrolle på fellesarkivtjeneste fra 17.08.2020).

Virksomhetene i sentralforvaltningen som har hatt størst prosentvis økning i antall arbeidsforhold fra 2019-2020 er Norsk nukleær dekommisjonering, Datatilsynet, Kunst i offentlige rom, Sivil klareringsmyndighet og Direktoratet for e-helse. Økning i antall arbeidsforhold til sistnevnte er beskrevet over. De øvrige virksomhetene er alle relativt små, og endringene i arbeidsforhold (som er fra fire – 11 arbeidsforhold) utgjør store prosenter.

Norsk nukleær dekommisjonering begrunner økningen på 68,1 % med at de fremdeles er i en oppbygningsfase (virksomheten ble etablert i 2018) for å sikre riktig og nødvendig kompetanse for å løse samfunnsoppdraget. I tillegg har de hatt ett midlertidig arbeidsforhold grunnet koronapandemien.

Datatilsynet har hatt en prosentvis økning i antall arbeidsforhold på 23,4 % fra 2019-2020. De oppgir at vakanser/naturlige svingninger, endring i oppgaveporteføljen og endring i arbeidsmengde innenfor nåværende oppgaveportefølje utgjør de årsakene med størst betydning for økningen. De oppgir behov for oppbemanningen som følge av GDPR, internasjonale forpliktelser og administrering av en organisasjon i vekst.

Kunst i offentlige rom har hatt en økning på 22,7 % i perioden. De angir at årsaken til økningen skyldes opprettelse av åremålsstillinger for kuratorer i virksomheten.

Sivil klareringsmyndighet har fra 2019-2020 hatt en økning på 17,1 % i antall arbeidsforhold. De opplyser om at de viktigste årsakene til økningen er endret oppgaveportefølje, endret arbeidsmengde innenfor nåværende oppgaveportefølje og koronapandemien. De oppgir at de fikk ekstra tildeling, blant annet begrunnet med pandemien, og at tildelingen ble disponert til å engasjere tre medarbeidere, blant annet.

Nedgang

Det er 30 departementer og direktorater som har færre arbeidsforhold i 2020 enn i 2019, justert for omorganiseringer. Disse har samlet sett en nedgang i antall arbeidsforhold på 176.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring har hatt en nedgang på 23 antall arbeidsforhold (tilsvarer 15,3 prosent), når man justerer for omorganiseringer. Direktoratet har fått overført ansatte tilsvarende 74 arbeidsforhold fra andre statlige virksomheter, justert for disse flyttingene har direktoratsleddet hatt en reduksjon i bemanningen. Dette kan skyldes en omorganisering i IT-miljøet i DFØ fra 2019. Arbeidsstedet for ansatte ble flyttet og fordelt mellom Stavanger, Trondheim og Oslo. Omstillingen berørte totalt 52 medarbeidere, 21 medarbeidere sluttet eller fikk ny jobb utenfor DFØ. Ved utgangen av 2019 var det 21 personer som ikke hadde fått ny jobb. De organisatoriske endringene tredde i kraft 1. januar 2020, men berørte ansatte kunne beholde sine arbeidsplasser fram til 4. mars 2020.

Videre har Registerenheten i Brønnøysund hatt en nedgang på 22 arbeidsforhold fra 2019-2020. De oppgir endring i oppgaveporteføljen og vakanser/naturlige svingninger som de viktigste årsakene. De angir også at effektivisering og outsourcing/endret praksis for kjøp av konsulenttjenester osv. som medvirkende årsaksforklaringer.

Mattilsynet har hatt en nedgang på 16 arbeidsforhold i perioden. De viser til vakanser/naturlige svingninger, endret oppgaveløsning i administrasjonen og effektivisering som de viktigste årsakene for nedgangen.

Statens kartverk har hatt en nedgang på 15 arbeidsforhold i perioden. De oppgir endring i oppgaveporteføljen, endret i arbeidsmengde innen oppgaveporteføljen og effektivisering som de viktigste årsakene til nedgangen i antall arbeidsforhold.

Til slutt har Riksantikvaren hatt en nedgang på om lag 11 arbeidsforhold i perioden. De oppgir endring i oppgaveporteføljen, effektivisering og vakanser/naturlige svingninger som de viktigste årsakene til nedgangen.

De virksomhetene som har hatt størst prosentvis nedgang i antall arbeidsforhold er Valgdirektoratet, Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, Forbrukertilsynet, Riksantikvaren og Norsk Filminstitutt. Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings nedgang på 15,3 prosent og Riksantikvarens nedgang på 6,6 prosent er omtalt over.

Valgdirektoratet står for den nest største prosentvise nedgangen fra 2019-2020, på 29,8 prosent, tilsvarende 10 arbeidsforhold. De viktigste årsakene for nedgangen er angitt som endret i arbeidsmengde innen oppgaveporteføljen og vakanser/naturlige svingninger. Direktoratet informerer om at de hadde midlertidige ansatte for å gjennomføre valget i 2019, og at nedgangen skyldes at disse arbeidsforholdene opphørte etter valget.

Forbrukertilsynet har hatt en prosentvis nedgang i antall arbeidsforhold med 10,2 prosent, tilsvarende 3,5 arbeidsforhold. Tilsynet angir at en omstillingsprosess med flytting av virksomheten førte til høy turnover, og er følgelig angitt som årsaken bak nedgangen.

Norsk Filminstitutt har hatt en prosentvis nedgang på 6,4 %. De oppgir endret ambisjonsnivå, redusert driftsbudsjett (og behov for mer handlingsrom til utvikling) og effektivisering som årsaker til nedgangen.

4.2 Virksomheter med størst endring i sentralforvaltningens ytre apparat

Tabell 23 viser de virksomhetene i sentralforvaltningens ytre apparat som har hatt størst endring i antall arbeidsforhold fra 2019-2020, justert for omorganiseringer.

Tabell 23: Ytre apparat. Størst endring sortert etter endring i absolutt antall og etter prosentvis endring i arbeidsforhold, justert for omorganiseringer, 2019-2020.

Statsforvaltningens ytre apparat, endring etter absolutte tall					
Økning	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)	Nedgang	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)
Arbeids- og velferdsetaten	164	1,2%	Statens vegvesen	-552	9,6 %
Politi- og lensmannsetaten	123	0,7 %	Kriminalomsorgs- direktoratet	-95	-1,7 %
Skatteetaten	94	1,6 %	Arbeidstilsynet	-49	-9,7 %
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	72	1,4 %	Helsedirektoratet	-47	-7,8 %
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	62	20,4 %	Tolletaten	-35	-2,9 %
Statsforvaltningens ytre apparat, endring i prosent					
Økning	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)	Nedgang	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	62	20,4 %	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	-25	-34,9 %
Statens lånekasse for utdanning	11	8,1 %	Norges vassdrags- og energidirektorat	-4	-12,3 %
Nasjonal kommunikasjons- myndighet	0	3,1 %	Arbeidstilsynet	-49	-9,7 %
Jernbanedirektoratet	1	1,9 %	Statens vegvesen	-552	-9,6 %
Skatteetaten	94	1,6 %	Utlendingsdirektoratet	-6	-8,5 %

Økning

I sentralforvaltningens direkte tilknyttede ytre apparat er det Arbeids- og velferdsetaten, Politi- og lensmannsetaten, Skatteetaten, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring som har hatt størst økning i antall arbeidsforhold fra 2019-2020.

Arbeids- og velferdsetaten økt med 164 arbeidsforhold i perioden. Etaten fikk økt arbeidsomfang grunnet koronapandemien, og økningen skyldes hovedsak en midlertidig oppbemanning av saksbehandlere for å håndtere koronarelaterte oppgaver²⁰.

Videre har Politi- og lensmannsetaten hatt en økning på 123 arbeidsforhold fra 2019-2020. De viser til vakanser/naturlige svingninger som den viktigste årsaken til økningen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen i besvarelsen til DFØ. Ifølge Politiet sin egen statistikk har de hatt en økning i jurister og politi, mens det har vært en nedgang i sivilt ansatte i det ytre apparatet.²¹

Skatteetatens økning er på 265 arbeidsforhold, ikke justert for omorganiseringer. Økningen skyldes i all hovedsak at Skatteoppkreverfunksjonen fra kommunene med 1 028 ansatte ble overført til Skatteetaten per 1.november 2020. En ansatt fra kommunen ble også overført direktoratet grunnet virksomhetsoverdragelsen. Justert for omorganiseringer har Skatteetatens ytre apparat hatt en økning på 94 arbeidsforhold.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet hatt en økning på 72 arbeidsforhold i perioden. De viser til endring i oppgaveportefølje, koronapandemien og endret ambisjonsnivå for nåværende oppgaveportefølje som de viktigste årsakene til økningen i arbeidsforhold.

Til slutt har Direktoratet for forvaltning og økonomistyring hatt en økning på 62 arbeidsforhold i ytre apparat fra 2019-2020. De kommenterer at økningen kan forklares av nye oppgaver, nye tjenester og flere kunder.

I prosentvis økning er det Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, Statens lånekasse for utdanning, Skatteetaten, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Jernbanedirektoratet som har hatt størst vekst fra 2019-2020. De to sistnevnte virksomhetene er såpass små at de beskjedne endringene i arbeidsforhold (fra null til ett arbeidsforhold) utgjør store prosenter. Vi vil ikke omtale disse endringene her. For øvrig viser vi viser til omtalen av endringene i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring over.

Statens lånekasse for utdanning har hatt en prosentvis økning i på 8,1 prosent i perioden. Dette tilsvarer 11 arbeidsforhold. I virksomhetens årsrapport vises det blant annet til ny kontorstruktur som tilsier rekruttering i det ytre apparatet kontra sentralledet²².

Skatteetaten har i prosessen med omstruktureringen av virksomhetene og overtagelsen av de lokale skatteoppkreverne hatt en prosentvis økning i ytre apparat med 1,6 % (94 arbeidsforhold).

Nedgang

I departementenes og direktoratenes ytre apparat er det Statens vegvesen, Kriminalomsorgsdirektoratet, Arbeidstilsynet, Helsedirektoratet og Tolletaten som har hatt størst nedgang i antall arbeidsforhold i ytre apparat fra 2019-2020.

---

²⁰ [Arbeids- og velferdsetatens årsrapport 2020](#). Lest 29.06.2021

²¹ <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/tall-og-fakta/bemanning/>. Lest 05.08.2021

²² [Statens lånekasse for utdannings årsrapport 2020](#). Lest 09.08.2021

Statens vegvesen har hatt den største nedgangen i antall arbeidsforhold i perioden, med 552 arbeidsforhold. De peker på prosessen med omstruktureringen av vegvesenet, overføringen av oppgaver til Fylkeskommunene og den pågående reformen som årsaken til nedgangen.

Kriminalomsorgsdirektoratet har hatt en nedgang i antall arbeidsforhold i perioden, med 94,5 arbeidsforhold. Tallene for ytre apparat i Kriminalomsorgsdirektoratet omfatter aspiratene på fengselsskolen, og ulik mengde opptak av studenter hvert år skaper det store variasjoner i tallene, uten at det reflekterer en endring i antall ansatte i kriminalomsorgsregionene.

Arbeidstilsynet har hatt en nedgang på 49 arbeidsforhold fra 2019-2020. Arbeidstilsynet ble omorganisert i 2020 og deler av tidligere direktoratet ble flyttet ut til ytre apparat. Tilsynet angir at omorganiseringen som eneste grunn for endringen i antall arbeidsforhold.

Videre har Helsedirektoratet hatt en nedgang på 47 arbeidsforhold i ytre apparat i perioden. Direktoratets ytre apparat består av Helfo og Pasient- og brukerombudet. Det er i stor grad Helfo som utgjør nedgangen. I omtalen av Helfo i Helsedirektoratets årsrapport vises det til nedgang i arbeidsforhold grunnet gevinstrealisering, effektivisering og økt produktivitet, spesielt knyttet til digitalisering i virksomheten²³.

Tolletaten har hatt en nedgang på 35 arbeidsforhold fra 2019-2020. Vi kjenner ikke årsakene til nedgangen, da dette verken er omtalt i spørreundersøkelsen eller årsrapporten for 2020.

Virksomhetene som har hatt størst prosentvis nedgang i antall arbeidsforhold i ytre apparat er Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Arbeidstilsynet, Statens vegvesen og Utlendingsdirektoratet. Arbeidstilsynets og Statens vegvesens nedgang i antall arbeidsforhold på henholdsvis 9,7 og 9,6 prosent er omtalt over.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har hatt størst prosentvis nedgang i antall arbeidsforhold i ytre apparat fra 2019-2020, på 34,9 prosent. Årsaken til nedgangen skyldes at direktoratet la ned sitt ytre apparat i forbindelse med regionreformen.

Til slutt har Norges vassdrags- og energidirektorat hatt en prosentvis nedgang på 12,4 prosent (tilsvarende fire arbeidsforhold) og Utlendingsdirektoratet en prosentvis nedgang på 8,6 prosent (tilsvarende seks arbeidsforhold).

4.3 Endringer i øvrig statsforvaltning

Tabell 24 viser de virksomhetene i øvrig statsforvaltning som har hatt størst endring i antall arbeidsforhold fra 2019-2020. DFØs kartleggingsundersøkelse inkluderer ingen av disse virksomhetene. Vi

---

²³ [Helsedirektoratets årsrapport 2020](#), side 81. Lest 09.08.2021

kan derfor ikke si noe om årsakene til endringene i antall arbeidsforhold.

Tabell 24: Øvrig statsforvaltning. Størst endring sortert etter endring i absolutt antall og etter prosentvis endring i arbeidsforhold, ikke justert for omorganiseringer²⁴, 2019-2020.

Øvrig statsforvaltning, endring etter absolutte tall					
Økning	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)	Nedgang	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)
Forsvaret	534	3 %	Universitetet i Stavanger	-57	-2,6 %
Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet	274	2,7 %	Nord Universitet	-45	-2,7 %
Universitetet i Bergen	141	2,8 %	OsloMet - storbyuniversitetet	-37	-1,2 %
Universitetet i Agder	110	6,2 %	Utlendingsnemnda	-35	13,9 %
Forsvarsbygg	94	7 %	Domstolene i Norge	-21	-1 %
Øvrig statsforvaltning, endring i prosent					
Økning	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)	Nedgang	Endring 2019- 2020	Endring 2019- 2020 (%)
22. juli-senteret	8	117,9 %	De nasjonale forskningsetiske komiteene	-2	-17,4 %
Statens undersøkelses- kommisjon for helse- og omsorgstjenesten	8	41,3 %	Utlendingsnemnda	-35	13,9 %
Senter for oljevern og marint miljø	5	39,9 %	Foreldreutvalget for grunnopplæring	-1	-12,9 %
Klagenemnds- sekretariatet	4	22,5 %	Sekretariatet for markedsrådet og forbrukerutvalget	-1	-10,8 %
Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	3	22,1 %	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider	-8	-8,4 %

Forsvaret er den virksomheten med største økningen i antall arbeidsforhold i øvrig statsforvaltning med 533,5 arbeidsforhold. Videre har Norges teknisk- naturvitenskapelige

²⁴ I dette kapitlet presenterer vi kun ikke-justerte tall for øvrig statsforvaltning. Dette skyldes at vi ikke har oppdaget noen omorganiseringer i denne gruppen som påvirker tallene.

universitet, Universitetet i Bergen og Universitetet i Agder hatt en økning i antall arbeidsforhold med henholdsvis 274, 141 og 110. Forsvarsbygg har hatt en økning på 94 arbeidsforhold i perioden.

De virksomhetene som har hatt størst prosentvis økning i antall arbeidsforhold er 22. juli-senteret, Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten, Senter for oljevern og marint miljø, Klagenemndssekretariatet og Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker.

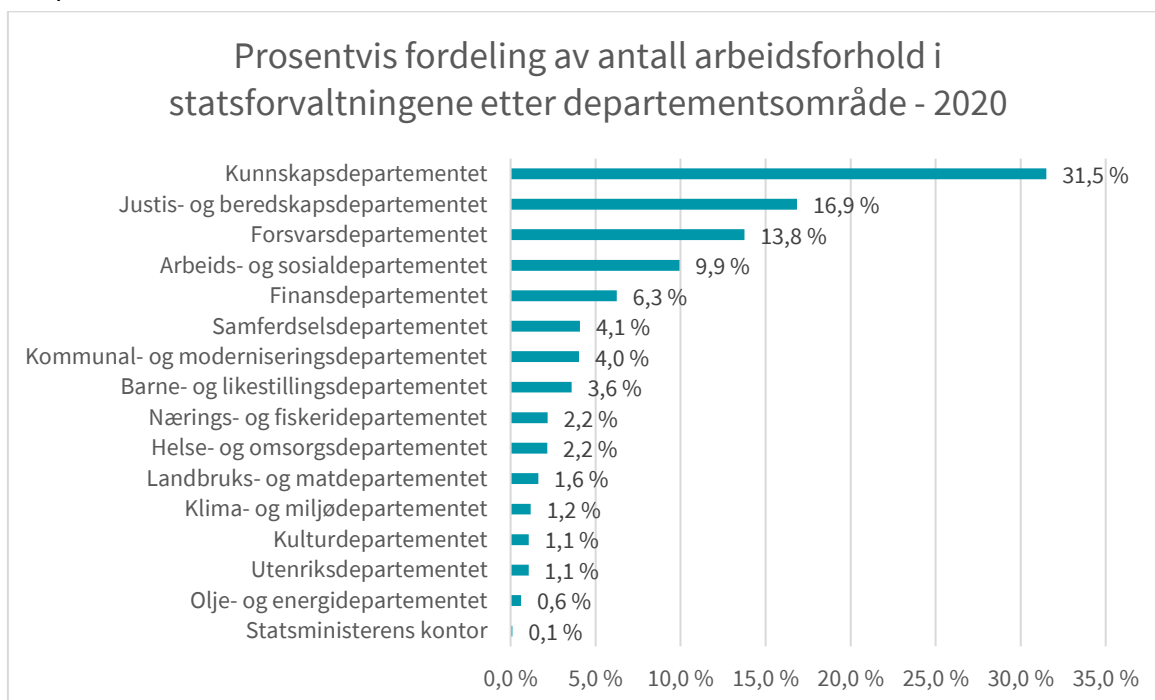
5 Utvikling per departementsområde

I dette kapittelet ser vi på utviklingen i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen, inndelt i de 16 departementsområdene. Med departementsområde mener vi departementet med alle underliggende virksomheter. Først vil vi presentere fordelingen av statsansatte etter prosent i hele statsforvaltningen, før vi ser på utviklingen årlig og over perioden 2017-2020 for underkategorien statsforvaltningen, sentralforvaltningen, ytre apparat og sentralforvaltningen med ytre apparat.

5.1 Prosentvis fordeling per departementsområde

Figuren viser at 32 prosent av alle arbeidsforhold i statsforvaltningen i 2020 var under Kunnskapsdepartementet sitt område. Det tilsvarer 51 729 arbeidsforhold, og av disse er det 48 955 arbeidsforhold som er knyttet til høyskolene eller universitetene. Justis- og beredskapsdepartementet med underliggende virksomheter er nest størst med 17 prosent av arbeidsforholdene. Deretter kommer Forsvarsdepartementet med sine underliggende virksomheter som utgjør 14 prosent av arbeidsforholdene i statsforvaltningen. Fordi denne undersøkelsen ikke omfatter statlige selskaper, foretak og andre selvstendige rettssubjekter, er for eksempel ikke helseforetakene med. Hadde disse vært med ville fordelingen av ansatte under hvert departementsområde vært ulik.

Figur 9: Prosent av antall arbeidsforhold i statsforvaltningen fordelt på departementsområde i 2020.

5.2 Utviklingen i statsforvaltningen, etter departementsområde

Som vi ser av tabell 25 er det 12 departementsområder som har hatt en økning i antall arbeidsforhold og fire som har hatt en nedgang fra 2019-2020. Forsvarsdepartementet sitt område er der det har økt mest, med 663 arbeidsforhold. Videre er det en stor økning under Kunnskapsdepartementet, hovedsakelig i universitets og høyskolesektoren. Det er størst nedgang i antall arbeidsforhold under Samferdselsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Tabell 25: Antall arbeidsforhold (2020) og utvikling i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen etter departementsområde fra 2019-2020, justert for omorganiseringer.

Departementsområde	Antall arbeidsforhold 2020	Endring 2019-2020
Arbeids- og sosialdepartementet	16 303	150
Barne- og familiedepartementet	5 901	58
Forsvarsdepartementet	22 588	663
Finansdepartementet	10 261	183
Helse- og omsorgsdepartementet	3 538	134
Justis- og beredskapsdepartementet	27 659	60
Kunnskapsdepartementet	51 729	618
Klima- og miljødepartementet	1 938	38
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	6 601	45
Kulturdepartementet	1 757	67
Landbruks- og matdepartementet	2 668	-40
Nærings- og fiskeridepartementet	3 586	-107
Olje- og energidepartementet	1002	2
Samferdselsdepartementet	6 708	-519
Statsministerens kontor	168	3
Utenriksdepartementet	1 741	-9
SUM	164 150	1348

5.3 Utviklingen i sentralforvaltningen inkludert ytre apparat, etter departementsområde

Tabell 26 viser en oversikt over antall arbeidsforhold knyttet til det enkelte departementsområdet. Tabellen inkluderer tall for departementene og alle underliggende virksomheter, delt inn i

sentralforvaltningen, sentralforvaltningens ytre apparat og sentralforvaltningen pluss det ytre apparatet.

Det er Nærings- og fiskeridepartementet som har størst nedgang i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen, med 23 arbeidsforhold. Videre følger Landbruks- og matdepartementet med 15 arbeidsforhold og Finansdepartementet med en nedgang på 13 arbeidsforhold.

Størst økning i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen har skjedd i Helse- og omsorgsdepartementet (169 arbeidsforhold) og Justis- og beredskapsdepartementet (49 arbeidsforhold).

Når det gjelder departementenes og direktoratenes ytre apparat, er det størst nedgang i arbeidsforhold i virksomheter underlagt Samferdselsdepartementet (-538), Helse- og omsorgsdepartementet (-47) og Kunnskapsdepartementet (-45).

I sentralforvaltningens ytre apparat er det mest økning for virksomhetene under Arbeids- og sosialdepartementet (115 arbeidsforhold) og Finansdepartementet (120 arbeidsforhold). Videre har det også vært en økning i Barne- og familiedepartementet og underliggende virksomheter (72 arbeidsforhold).

Tabell 26: Antall arbeidsforhold (2020) og utvikling i antall arbeidsforhold, justert for omorganiseringer (2019-2020), etter departementsområder.

Departements- område	Sentralforvaltningen		Sentralforvaltningens direkte tilknyttede ytre apparat		Sentralforvaltningen inkludert direkte tilknyttet ytre apparat	
	Antall	Utvikling	Antall	Utvikling	Antall	Utvikling
Arbeids- og sosial- departementet	1 793	11	13 879	115	15 672	126
Barne- og familie- departementet	502	-10	5 011	72	5 513	62
Forsvars- departementet	427	-9	0	0	427	-9
Finans- departementet	2 436	-13	7 825	120	10 261	108
Helse- og omsorgs- departementet	2 802	169	561	-47	3 363	121
Justis- og beredskaps- departementet	2 499	49	23 691	10	26 190	60
Kunnskaps- departementet	1 777	23	299	-45	2 076	-22
Klima- og miljø- departementet	1 343	25	47	-1	1 390	25
Kommunal- og moderniserings- departementet	2 119	5	138	-6	2 257	-1
Kultur- departementet	890	18	0	0	890	18

Landbruks- og mat-departementet	648	-15	983	-8	1 631	-23
Nærings- og fiskeri-departementet	1 745	-23	349	-2	2 095	-25
Olje- og energi-departementet	973	6	30	-4	1 003	-2
Samferdsels-departementet	1 031	16	5660	-538	6 691	-522
Statsministerens kontor	89	1	0	0	89	1
Utenriks-departementet	1 094	0	609	-10	1 703	-9
SUM	22 168	255	59 082	-344	81 250	-89

5.4 Utvikling i sentralforvaltningen, per departementsområde 2017-2020

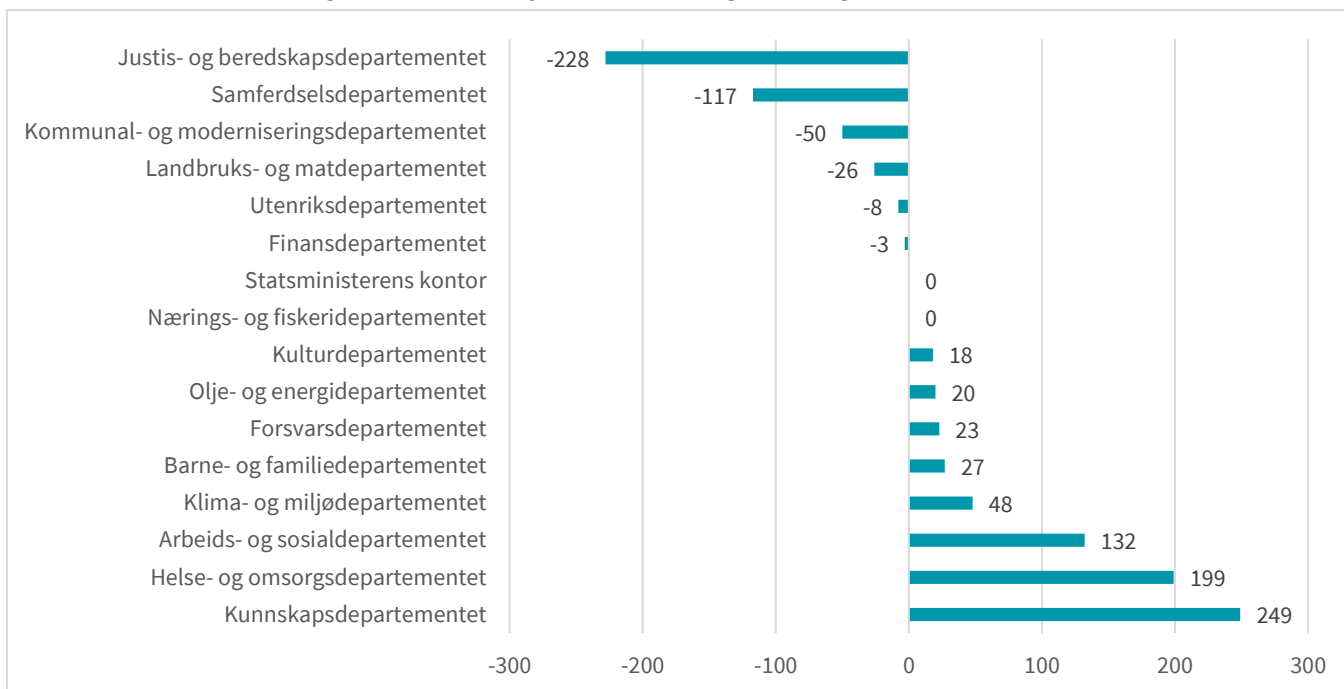

Tabell 27 viser utviklingen for hvert departementsområde fra 2017-2020 justert for omorganiseringer.

Tabell 27: Utvikling i antall arbeidsforhold per departementsområde i sentralforvaltningen (2017-2020), justert for omorganiseringer.

Departementsområde	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Arbeids- og sosialdepartementet	93	28	11
Barne- og familiedepartementet	-15	52	-10
Forsvarsdepartementet	23	8	-9
Finansdepartementet	-40	50	-13
Helse- og omsorgsdepartementet	-35	65	169
Justis- og beredskapsdepartementet	-307	30	49
Kunnskapsdepartementet	192	34	23
Klima- og miljødepartementet	-5	28	25
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	-29	-26	5
Kulturdepartementet	-24	25	18
Landbruks- og matdepartementet	-18	7	-15
Nærings- og fiskeridepartementet	12	11	-23
Olje- og energidepartementet	10	4	6
Samferdselsdepartementet	-82	-51	16
Statsministerens kontor	0	-1	1
Utenriksdepartementet	12	-20	0
SUM	-212	243	255

Figur 10: Gjennomsnittlig utvikling i antall arbeidsforhold per departementsområde i sentralforvaltningen (2017-2020), justert for omorganiseringer.

Figur 10 viser utvikling i antall arbeidsforhold per departementsområde fra 2017 – 2020. I perioden har det vært en økning under åtte departementsområder, en nedgang under seks departementsområder, og uendret for Statsministerens kontor og Nærings- og fiskeridepartementet.

Veksten i sentralforvaltningen fra 2017-2020 har særlig skjedd i virksomhetene under Kunnskapsdepartementet (249 arbeidsforhold), Helse- og omsorgsdepartementet (199 arbeidsforhold) og Arbeids- og sosialdepartementet (132 arbeidsforhold).

Økningen under Kunnskapsdepartementet har skjedd i de nyopprettede direktoratene DIKU og UNIT fra 2017/2018. De resterende virksomhetene under KD har bare mindre endringer i antall arbeidsforhold. Fra 2018 og fremover har alle direktoratene under KD små endringer.

Under Helse- og omsorgsdepartementet er det særlig en vekst fra 2019-2020. Den største økningen har skjedd i Folkehelseinstituttet (62 arbeidsforhold) og Helsedirektoratet (25 arbeidsforhold), begge som følge av kronapandemien. I 2018-2019 var det også en liten økning i direktoratene under HOD, mens fra 2017-2018 var det en reduksjon.

I direktoratene under Arbeids- og sosialdepartementet er det fra 2017-2018 i hovedsak økning i antall arbeidsforhold. I forbindelse med NAVs endrede IT-strategi om å ha mer IT-kompetanse ansatt i direktoratet istedenfor innleide konsulenter, skjer det en økning på om lag 90 arbeidsforhold. Nesten hele økningen under ASD fra 2017-2020 kan tilskrives denne endringen.

Reduksjonen i sentralforvaltningen skjer i hovedsak i virksomheter under Justis- og beredskapsdepartementet, Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Endringene under Justis- og beredskapsdepartementet skjer i hovedsak fra 2017-2018. Etter flyktingestrømmen avtok ble den midlertidige bemanningen i Utlendingsdirektoratet redusert med om lag 190 arbeidsforhold. Videre var det i 2017-2018 mindre endringer i Justis- og beredskapsdepartementet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Fra 2018 har direktoratene under Justis- og beredskapsdepartementet hatt en økning.

Endringene tilhørende Samferdselsdepartementet skjer i stor grad fra 2017-2018. En omorganisering i Statens vegvesens sin HR-avdeling oppgis som hovedårsak for reduksjonen i antall arbeidsforhold.

Hvis vi ser på endringen bare i departementene har de hatt en endring på under 50 arbeidsforhold i perioden sett under ett. Det er mindre endringer i alle departementene, unntatt Statsministerens kontor. I 2017 var det 4 538 arbeidsforhold i departementene, og i 2020 er dette redusert til 4 510 arbeidsforhold. Dette er en endring på -28 arbeidsforhold.

6 Årsaker til endringer

I dette kapittelet vil vi se på årsakene til økning og nedgang i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen, slik departementene og direktoratene som var med i kartleggingsundersøkelsen har besvart.

Av totalt 86 virksomheter i sentralforvaltningen er det 51 departementer og direktorater som har flere arbeidsforhold i 2020 enn i 2019, justert for omorganiseringer. Det er 30 departementer og direktorater som har færre arbeidsforhold i 2020 enn i 2019, justert for omorganiseringer. Fem virksomheter har like mange arbeidsforhold i 2019 som i 2020.

Virksomhetene vektlegger om lag de samme forklaringsfaktorene i 2019-2020 som ved kartleggingen i 2017-2018 og 2018-2019. Blant virksomhetene som har hatt nedgang i antall ansatte vektlegges vakanser/naturlige svingninger noe mer i årets undersøkelse, mens koronapandemien, endret arbeidsmengde, ambisjonsnivå og endring i oppgaveportefølje tillegges noe mer vekt blant virksomhetene med en økning i antall arbeidsforhold.

6.1 Årsaker til endring i antall arbeidsforhold i kartleggingsundersøkelsen

En av målsettingene ved DFØs kartleggingsundersøkelse er å identifisere mulige årsaker til hvorfor det forekommer nedgang i antall arbeidsforhold i enkelte virksomheter i sentralforvaltningen og økning i andre. Basert på indikatorer utarbeidet av Difi og et utvalg av direktorater i 2018, ble departementene og direktoratene bedt om å rangere betydningen av ni forklaringsvariabler for økning og reduksjon i antall arbeidsforhold. Kategoriene, som rangeres på en skala fra 1 (viktigst) til 8 (ikke viktig), er:

- **Effektivisering** – skal fange opp utslag av endringer i arbeidsmåter og prosesser som fører til en endring i arbeidsforhold, og ikke generelle effektiviseringstiltak.
- **Endret oppgaveløsning i administrasjonen** – skal fange opp tiltak rettet inn mot mer effektiv administrasjon i statsforvaltningen, eksempelvis endringer som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen.
- **Endring i oppgaveportefølje, arbeidsmengde og ambisjonsnivå** – skal fange opp endringer i antall arbeidsforhold som skyldes endret arbeidsomfang og / eller ambisjonsnivå, eksempelvis ved at virksomheten har fått overført et saksfelt fra annen statelig virksomhet, eller at sakspågangen har økt eller blitt redusert.
- **Endring i in- eller outsourcing** – skal fange opp økning eller nedgang i antall arbeidsforhold som følge av endret praksis for in- eller outsourcing i virksomheten (for eksempel endret strategi for kjøp av konsulenttenester, bruk av fellesløsninger, eller annet)
- **Covid-19** skal fange opp endringer i antall arbeidsforhold som skyldes koronapandemien

- **Vakanser/naturlige svingninger** – skal fange opp endringer i antall arbeidsforhold som skyldes vakante arbeidsforhold og naturlige svingninger, som eksempelvis arbeidsforholdet som avsluttes grunnet pensjon.
- **Andre årsaker** – skal fange opp endringer i antall arbeidsforhold som skyldes andre årsaker enn det som dekkes av kategoriene listet over.

I årets undersøkelse ble «covid-19» for første gang lagt til som mulig årsaksvariabel.

I det følgende trekker vi frem de årsakene som ble rangert som de viktigste, score 1-3. For en komplett oversikt over rangeringen, se vedlegg kap xx.

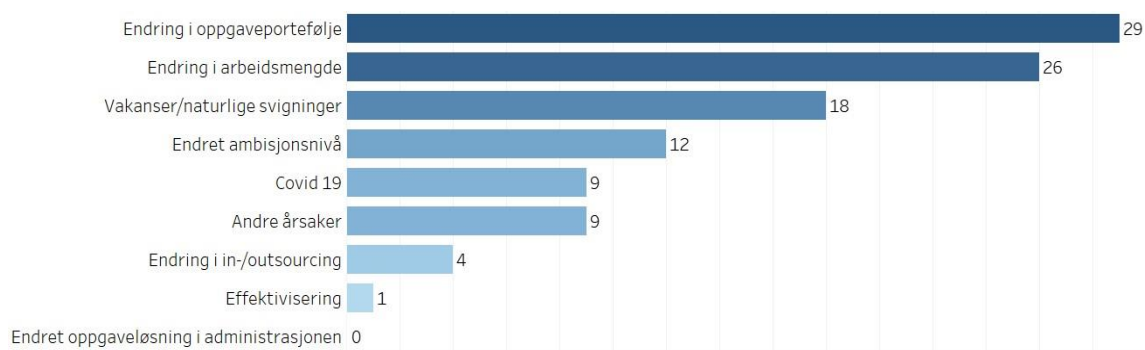
6.2 Årsaker til økning i antall arbeidsforhold

Figur 4 viser virksomhetenes rangering av ulike forklaringsfaktorers betydning for økningen i antall arbeidsforhold.²⁵ Det er særlig endring i oppgaveportefølje, endring i arbeidsmengde og vakanser/naturlige svingninger som fremheves som viktige årsaker.

Endring i oppgaveportefølje er det 29 virksomheter som i år oppgir som en av de tre viktigste årsaker til økning. Av disse er det 20 virksomheter som rangerer dette som den viktigste årsaken. Endring i arbeidsmengde er det 26 virksomheter som oppgir som blant de tre viktigste årsakene til økningen. Av disse 26 er det 10 som sier det er den viktigste årsaken. Videre er det naturlige svingninger/vakanser som er den tredje viktigste årsaken til økning i arbeidsforhold. 18 virksomheter har rangert dette som blant de tre viktigste årsakene.

Økning i antall arbeidsforhold som skyldes koronapandemien var det tre som pekte på som den viktigste årsaken, to som den nest viktigste og fire som den tredje viktigste.

Figur 11: Svarfordeling av årsaker som er rangert blant de tre viktigste (1-3) for økning i antall arbeidsforhold.

²⁵ Flere av departementene og direktoratene valgte ikke å bruke hele skalaen når de skulle rangere årsaker. Andre har rangert både årsaker til økning og reduksjon selv om virksomheten i sum bare kan ha hatt økning eller reduksjon. En forklaring på dette kan være at virksomheter med mange ansatte har hatt en økning i deler av virksomheten og reduksjon i en annen del. Som en konsekvens av at virksomhetene ikke har brukt skalaen likt, vil ikke antallene i tabellene i dette kapittelet kunne summeres opp til N (82).

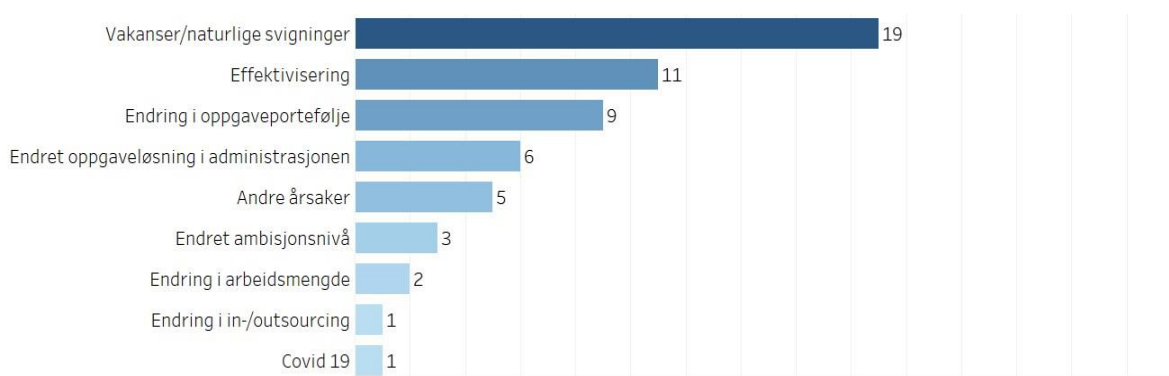
6.3 Årsaker til nedgang i antall arbeidsforhold

Ni departementer og 25 direktorater har færre arbeidsforhold i 2020 enn i 2019. Figur 5 viser deres rangering av ulike forklaringsfaktorers betydning for nedgangen i antall arbeidsforhold. Vakanser/naturlige svingninger og effektivisering fremheves som de to viktigste årsakene.

19 virksomheter oppgir vakanser/naturlige svingninger som en av de tre viktigste årsakene til nedgang, hvorav 14 virksomheter oppgir at det er den viktigste årsaken. 11 virksomheter oppgir effektivisering som en av de tre viktigste årsakene til nedgang. Av disse er det to som oppgir det som den viktigste årsaken.

Videre peker flest virksomheter på Endring i oppgaveportefølje og andre årsaker som de to viktigste årsaker til nedgang.

Figur 12: Svarfordeling av årsaker som er rangert blant de tre viktigste (1-3) for nedgang i antall arbeidsforhold.

6.4 Betraktninger om årsaker til endring

Kartleggingen viser at naturlige svingninger/vakanser oppfattes som den viktigste årsaken til at antallet arbeidsforhold i sentralforvaltningen varierer fra år til år. Dette omfatter både virksomhetene som har hatt en nedgang og en økning i antall arbeidsforhold. Betydningen av naturlige svingninger må sees i sammenheng med sentralforvaltningens størrelse. Med 86 virksomheter og nærmere 23 000 arbeidsforhold, er en årlig variasjon å forvente.

Vi vil også trekke frem en trend i virksomhetene i sentralforvaltningen som har et ytre apparat som påvirker endring i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen. De senere årene har flere av virksomhetene omstrukturert seg. Virksomheter som før hadde et regionalt ytre apparat, går i større grad over til divisjoner med landsdekkende ansvar. I den forbindelse velger flere virksomheter å flytte arbeidsforhold fra direktoratet til det ytre apparat. Dermed er omorganiseringen av ansatte en direkte årsak til reduksjon i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen, mens virksomhetenes antall arbeidsforhold totalt sett kan være lik. Eksempler på virksomheter som har gått over til en slik funksjonsorganisering/divisjonering er Skatteetaten, Tolldirektoratet, Mattilsynet, Statens vegvesen og Arbeidstilsynet. Utlendingsdirektoratet, Kystverket og Sjøfartsdirektoratet har også gått bort fra en regional

inndeling som førende prinsipp for organisering av sitt ytre apparat (Fiskeridirektoratets organisering er under utredning).

Motsatt utvikling kan også skje. Omorganisering til divisjoner og landsdekkende oppgaver kan føre til at det ikke lenger er et skille mellom ytre apparat og sentralforvaltningen og at omorganiseringen i regional stat er en årsak til økning i antall ansatte i sentralforvaltningen. Dermed er det viktig at man ser på utviklingen i de ulike inndelingen av staten også samlet sett.

6.5 Koronapandemiens effekt på antall arbeidsforhold

Den pågående pandemien har påvirket statlige virksomheter på flere måter. I denne undersøkelsen har vi forsøkt å avdekke hvordan effekten har vært på utviklingen i antall ansatte i departementene og direktoratene. Vi spurte virksomhetene hvor stor del av nettoendringen, justert for omorganiseringer, (og ikke medregnet ytre apparat) som kan tilskrives pandemien. Vi ba de om å føre inn både antall faste og/eller midlertidige stillinger. Utvalget er de 86 virksomhetene i sentralforvaltningen, og basert på de 82 virksomhetene som besvarte undersøkelsen.

Tabell 28: Antall faste og/eller midlertidige stillinger som skyldes koronapandemien, justert for omorganiseringer (2019-2020). N=82

Virksomhet	Midlertidig stilling	Fast stilling	Kommentar
Arbeids- og velferdsetaten	22		Fra 1.9.2020
Politi- og lensmannsetaten	2		
Utlendingsdirektoratet	14	1	
Lotteri- og stiftelsestilsynet	3		
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)	9		
Norsk nukleær dekommisjonering	1		
Folkehelseinstituttet	20	42	
Sivil klareringsmyndighet	3		
Statens legemiddelverk	Flere med ulik varighet	8	
Helsedirektoratet	25 ²⁶		
SUM	99	51	

6.5.1 Faste stillinger opprettet som følge av pandemien

Tre virksomheter oppgav å ha opprettet faste stillinger, herunder Folkehelseinstituttet med 42 arbeidsforhold, Statens legemiddelverk med åtte arbeidsforhold og Utlendingsdirektoratet med ett arbeidsforhold. Utlendingsdirektoratet oppgir veiledning i

²⁶ Hdir kan ikke tallfeste økningen eksakt, men peker på at all endring i direktoratet skyldes pandemien, og at alt er midlertidig. Derfor fører vi all økningen i Hdri på midlertidige stillinger.

innreisereglementet som årsak, mens Statens legemiddelverk peker på at de i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet styrket virksomheten med vaksinekompetanse og kapasitet med åtte stillinger. Planen er å sluse disse medarbeiderne inn i ledige stillinger etter hvert.

6.5.2 Midlertidige stillinger opprettet som følge av pandemien

TI virksomheter oppgav å ha opprettet midlertidige stillinger som følge av koronapandemien.

Arbeids og velferdsetaten ansatte 22 midlertidige stillinger fra september 2020 for å saksbehandle anmodningsvedtak 1, relatert til lønnskompensasjon. Denne oppgaven hører ikke naturlig til direktoratet, men på grunn av logistikk og arbeidspress sommeren 2020, valgte de å knytte stillingene til Ytelsesavdelingen i direktoratet. Per mai 2021 utgjør disse om lag 30 årsverk, og direktoratet estimerer at de vil arbeide for direktoratet godt inn i 1. kvartal 2022.

Utlendingsdirektoratet har ansatt 14 i midlertidige stillinger for å veilede i innreisereglementet. Lotteri og stiftelsestilsynet oppgir krisepakker innen covid-19 som årsak til bemanning av tre midlertidige stillinger, blant annet administrerer tilsynet en tilskuddsordning til frivilligheten og idretten som er opprettet under pandemien.

NOKUT peker på økt mengde søknader som må behandles som årsak for den pandemi relaterte økningen.

Statens legemiddelverk angir at de har hatt fem til 12 engasjement med varighet fra få måneder til vel et halvt år i 2020 som følge av pandemien.

Helsedirektoratet oppgir at omrokeringer internt og det økte arbeidspresset har gjort at de har hatt en økt midlertidig bemanning knyttet til covid-19. Økningen i midlertidig bemanning er ikke utelukkende knyttet til dette, men det er innslag av dominoeffekter internt som gjør det vanskelig for direktoratet å tallfeste økningen. De har ikke styrket fast bemanning grunnet koronapandemien. Totalt har Helsedirektoratet hatt en økning på 25 arbeidsforhold i 2020 og pandemien har vært den største driveren for dette.

Folkehelseinstituttet oppgir at de har ansatt 20 i midlertidige stillinger som følge av pandemien.

7 Endringen i antall arbeidsforhold i 2021

I dette kapittelet vil vi gi en gjennomgang av virksomhetene i sentralforvaltningen sin vurdering av utviklingen i antall arbeidsforhold så langt i 2021. For det fleste virksomhetene vil det si perioden fra januar-mai 2021. Dette spørsmålet ble sendt til alle de 70 direktoratene i sentralforvaltningen.

Tabell 29: Oversikt over antall virksomheter som oppgir en økning i arbeidsforhold så langt i 2021, fordelt på hvorvidt økning er varig, midlertidig eller usikker.

	Varig	Midlertidig	Usikker	Totalt antall virksomheter med økning
Antall virksomheter	30	13	3	46

Det er 46 virksomheter som oppgir at de har hatt en økning i antall arbeidsforhold så langt i 2021. 30 av disse sier økningen er varig, 13 midlertidig og tre er usikre. De 46 virksomhetene ligger under 14 ulike departementer. For en oversikt over hvilke virksomheter se vedlegg.

Virksomhetene peker på ulike årsaker til økningen og disse minner om de samme årsakene som vi spør om i undersøkelsen vår. Eksempelvis peker Statens havarikommisjon, Vegtilsynet og NORAD på ulike former for økning som skyldes naturlige svingninger/vakanser fra tidligere år.

Fem virksomheter (Statens jernbanetilsyn, Medietilsynet, Digitaliseringsdirektoratet, Mattilsynet og Forbrukertilsynet) peker alle på omorganiseringprosesser som årsak til økning i antall ansatte så langt i 2021. For eksempel har flytting av Forbrukertilsynet ført til en nedgang i ansatte i 2020, mens de i 2021 kan bemanne opp til «normalt» nivå igjen samt at de har fått nye oppgaver.

Videre peker en rekke virksomheter på flere oppgaver, økt arbeidspress eller økte bevilgninger i tildelingsbrevet som årsak til økning i antall ansatte (NVE, Sjøfartsdirektoratet, Norsk akkreditering, Valgdirektoratet, Utdanningsdirektoratet, NOKUT, DIKU, Sivil klareringsmyndighet, Bufdir, DFØ, SSB, Direktoratet for E-helse, Statens legemiddelverk, DSB, NSM).

Til slutt er det seks virksomheter som peker på koronapandemien som årsak til økning så langt i 2021 (Lotteri- og stiftelsestilsynet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, Statens legemiddelverk og Sjøfartsdirektoratet).

8 Geografisk fordeling av ansatte

I dette kapitlet beskriver vi den geografiske fordelingen av ansatte i stats- og sentralforvaltningen.²⁷

I 2020 var det 180 virksomheter i statsforvaltningen. Virksomhetene hadde ansatte med arbeidssted i 328 av landets kommuner. I sentralforvaltningen er det 86 virksomheter fordelt på 58 av landets kommuner.

8.1 Datagrunnlag og metode

Dataene vi baserer oss på er hentet fra a-ordningen og rapporteres i henhold til arbeidstakeres tilknytning til organisasjonsledd slik det er registrert i Enhetsregisteret. Eksempelvis inngår de ansatte ved Statens naturoppsyn, som har arbeidssted ved 58 lokalkontorer rundt i landet, som ansatte ved Miljødirektoratet i Trondheim. Det samme gjelder rovviltkontaktene i Miljødirektoratet.

I enkelte tilfeller forekommer det feilrapporteringer i a-ordningen. DFØ har korrigert feilrapporteringer som vi har oppdaget etter å ha vært i kontakt med den enkelte virksomhet. En indikasjon på feilrapporteringer kan være at det er store forflytninger innad i virksomheten fra år til år. Eksempelvis rapporterer Integrerings- og mangfoldsdirektoratet til a-ordningen at de ikke har noen ansatte i Narvik etter omorganiseringen i virksomheten. I kommunikasjonen med IMDi fremkommer det imidlertid at de egentlig har 25 ansatte der i 2020. Det kan være tilsvarende tilfeller av rapportering som ikke svarer til den faktiske fordelingen av ansatte som vi ikke har oppdaget.

Tallene i dette kapitlet presenteres etter den nye fylkesfordelingen med 11 fylker og etter SSBs sentralitetsnivå. For å sikre sammenlignbarhet tilbake i tid på fylkesnivå, har vi valgt å bruke den nye fylkesfordelingen tilbake i tid.²⁸ Eksempelvis er ansatte med arbeidssted i Aust- og Vest-Agder slått sammen til Agder.²⁹

Sentralitetsnivået er basert på SSBs sentralitetsindeks for landets kommuner som gir et tall på kommunens sentralitet. Dette beregnes på bakgrunn av reisetid til arbeidsplasser og servicefunksjoner. Indeksen går fra 0 til 1000, og sentralitetsnivåene representerer en

---

²⁷ Vi beskriver ikke fordelingen av ansatte i forsvarssektoren (foruten Forsvarsdepartementet). Ansatte med arbeidssted eksempelvis til sjøs og på Svalbard, i tillegg til forsvarssektoren, inngår i kategorien «annet».

²⁸ Ved fylkessammenslåingene var det enkelte kommuner som ble flyttet fra et fylke til et annet. Eksempelvis var Tjeldsund frem til 2020 en del av Nordland fylke, men ble så en del av Troms og Finnmark. Totalt har vi kartlagt at 61 arbeidsforhold i statsforvaltningen har byttet fylke. Se fotnote i tabell 38.

²⁹ Se <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regionreform/regionreform/nye-fylker/id2548426/> for en fullstendig oversikt over hvilke fylker som ble slått sammen.

inndeling av denne indeksen i seks. Beregningene som ligger til grunn for sentralitetsindeksen er beskrevet i SSB-notat 2017/40 *Ny sentralitetsindeks for kommunene*. I dette notatet forklarer SSB inndelingen slik:

- Nivå 1 (Mest sentrale kommuner): 925-1000. Skille Oslo og Oslos nære omegn fra de øvrige storbyene
- Nivå 2 (Nest-mest sentrale kommuner): 870-924. Øvrige storbyer – Stavanger, Bergen og Trondheim – i samme gruppe. Hamar på neste nivå (Nivå 3)
- Nivå 3 (Mellomsentrale kommuner 1): 775-869. Intervall på 100 til siste kommune på nivå 2. Og samtidig ikke for mange folk i denne gruppen, slik at Molde, Kristiansund og Karmøy med flere kommer på neste nivå
- Nivå 4 (Mellomsentrale kommuner 2): 670-774. Nedre grense på 650, da dette gir et rimelig antall personer i gruppen
- Nivå 5 (Nest-minst sentrale kommuner): 565-669. Intervall på 100
- Nivå 6 (Minst sentrale kommuner): 295-564. Resten. Tilstrekkelig mange kommuner i denne gruppen til at antall innbyggere ikke blir for lavt

SSB oppdaterte sentralitetsindeksen som en følge av kommunereformen som trådte i kraft fra 2020.³⁰ I tillegg har SSB rettet opp i noen feil i beregningene fra 2017 som ble oppdaget. Som en del av oppdateringen endret SSB intervallene for hvert nivå (boksen over har de nye intervallene).

For å kunne sammenligne endring over tid, har vi valgt å benytte oss av den oppdaterte sentralitetsindeksen for alle årene. En konsekvens av dette er at enkelt kommuner kan ha fått en annen sentralitetsindeks enn hva de egentlig hadde i årene før 2020.

Eksempel: Mandal, Lindesnes og Marnardal ble slått sammen til en kommune – Mandal kommune – som følge av kommunereformen. Tidligere var Mandal på nivå 3, men på grunn av sammenslåingen ble kommunen flyttet til nivå 4 i 2020.

Om vi brukte den gamle sentralitetsindeksen for 2017 til 2019 og den nye for 2020, hadde vi ikke fått muligheten til å sammenligne 2020 med årene før. Drammen kommune illustrerer denne utfordringen godt fordi den har endret sentralitetsnivå fra 1 til 2. Med flere enn 2 000 ansatte hadde Drammen kommune bidratt til at vi ville sett en stor endring mellom nivå 1 og 2, når de ansatte i realiteten fortsatt jobber på samme sted.

---

³⁰ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner>

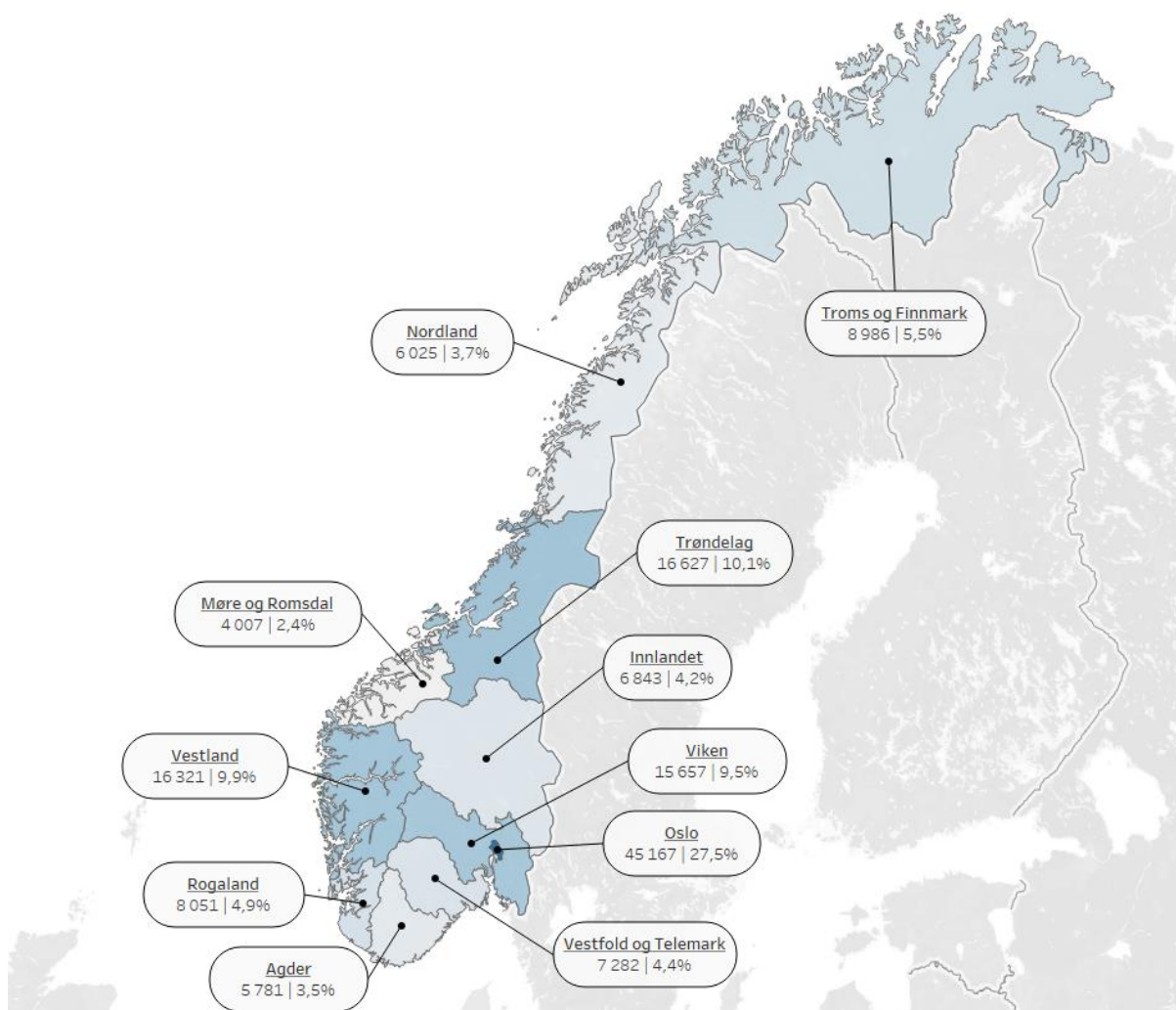
8.2 Tre av ti ansatte i statsforvaltningen har arbeidssted i Oslo

73 prosent av de ansatte i statsforvaltningen har arbeidssted utenfor Oslo. Til sammenligning har 82 prosent av alle sysselsatte i Norge arbeidssted utenfor Oslo. Tabell 30 viser at det bare er i Oslo, Trøndelag og Troms og Finnmark at andelen ansatte i statsforvaltningen er større sammenlignet med alle sysselsatte i Norge.

For 14 prosent av de ansatte har vi enten ikke informasjon om arbeidssted (eksempelvis hele Forsvaret), eller så er ikke arbeidsstedet i en norsk kommune (eksempelvis Utenriksdepartementets utenriktjeneste).

Figur 13: Fordeling av antall arbeidsforhold i statsforvaltningen etter fylke, 2020.

Tabell 30: Fordeling av antall arbeidsforhold i statsforvaltningen og antall sysselsatte etter fylke, 2020.

Fylke	Arbeidsforhold		Sysselsatte	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Agder	5 781	3,5 %	138 520	5,2 %
Innlandet	6 843	4,2 %	169 874	6,3 %
Møre og Romsdal	4 007	2,4 %	127 396	4,8 %
Nordland	6 025	3,7 %	116 016	4,3 %
Oslo	45 167	27,5 %	485 787	18,1 %
Rogaland	8 051	4,9 %	247 250	9,2 %
Troms og Finnmark	8 986	5,5 %	122 873	4,6 %
Trøndelag	16 627	10,1 %	234 862	8,8 %
Vestfold og Telemark	7 282	4,4 %	183 031	6,8 %
Vestland	16 321	9,9 %	313 862	11,7 %
Viken	15 657	9,5 %	533 780	19,9 %
Annet	23 404	14,3 %	8 297	0,3 %
SUM	164 150	100 %	2 681 548	100 %

Tabell 31 viser antall ansatte i statsforvaltningen og antall sysselsatte i Norge fordelt etter SSBs sentralitetsmål. 30 prosent av de ansatte i statsforvaltningen har arbeidssted i de mest sentrale kommunene. Disse kommunene omfatter blant annet Oslo, Bærum og Nordre Follo. 11 prosent har arbeidssted i kommunene på de tre laveste sentralitetsnivåene (nivå 4, 5 eller 6). Dette omfatter kommuner som Utsira, Træna, Tolga og Flekkefjord.

Tabell 31: Fordeling av antall ansatte i statsforvaltningen og antall sysselsatte etter sentralitet, 2020.

Sentralitet	Arbeidsforhold		Sysselsatte	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1 Mest sentrale kommuner	48 684	29,7 %	649 520	24,3 %
2 Nest-mest sentrale kommuner	46 413	28,3 %	706 507	26,4 %
3 Mellomsentrale kommuner 1	27 598	16,8 %	610 869	22,9 %
4 Mellomsentrale kommuner 2	11 265	6,9 %	373 994	14,0 %
5 Nest-minst sentrale kommuner	5 169	3,1 %	227 221	8,5 %
6 Minst sentrale kommuner	1 617	1,0 %	105 137	3,9 %
Annet	23 404	14,3 %	0	0,0 %
SUM	164 150	100 %	2 673 248	100 %

8.3 Sentralforvaltningen holder til i sentrale strøk

Tabell 32 viser antall ansatte i sentralforvaltningen fordelt etter fylker. 71 prosent av de ansatte i sentralforvaltningen har Oslo som sitt arbeidssted. Dette inkluderer alle som jobber i departementene og 64 prosent av direktoratsansatte.

Figur 14: Fordeling av antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen etter fylke, 2020.

Sammenlignet med alle sysselsatte i Norge er det en betydelig større andel av ansatte i sentralforvaltningen som har Oslo som arbeidssted. Kartleggingen vår viser at 47 av 70 direktorater har kontorsted i Oslo. NAV, Folkehelseinstituttet, Utlendingsdirektoratet og SSB er de direktoratene som har flest ansatte i Oslo.

I underkant av hver tredje ansatt i sentralforvaltningen har arbeidssted utenfor Oslo. Ingen fylker, med unntak av Oslo, har mer enn fem prosent av de ansatte i sentralforvaltningen.

Miljødirektoratet, Kartverket og SSB er blant direktoratene som har mange ansatte med arbeidssted utenfor Oslo. For en detaljert oversikt over den geografiske plasseringen av arbeidsplasser i sentralforvaltningen vises det til vedlegget kapittel 18.

Tabell 32: Fordeling av antall ansatte i sentralforvaltningen og antall sysselsatte etter fylke, 2020.

Fylke	Arbeidsforhold		Sysselsatte	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Agder	184	0,8 %	138 520	5,2 %
Innlandet	538	2,4 %	169 874	6,3 %
Møre og Romsdal	115	0,5 %	127 396	4,8 %
Nordland	777	3,5 %	116 016	4,3 %
Oslo	15 874	71,6 %	485 787	18,1 %
Rogaland	789	3,6 %	247 250	9,2 %
Troms og Finnmark	280	1,3 %	122 873	4,6 %
Trøndelag	759	3,4 %	234 862	8,8 %
Vestfold og Telemark	390	1,8 %	183 031	6,8 %
Vestland	923	4,2 %	313 862	11,7 %
Viken	1 194	5,4 %	533 780	19,9 %
Annet	346	1,6 %	8 297	0,3 %
SUM	22 167	100 %	2 681 548	100 %

Tabell 33 viser fordelingen av antall ansatte i sentralforvaltningen fordelt etter SSBs standard for sentralitet. 73 prosent av de ansatte i sentralforvaltningen har sitt arbeidssted i de mest sentrale kommunene. Dette gjelder alle departementsansatte i tillegg til to av tre direktoratsansatte. 13 ansatte, som er fordelt på fire direktorater, er lokalisert i de minst sentrale kommunene.

Tabell 33: Fordeling av antall ansatte i sentralforvaltningen og totalt antall sysselsatte etter sentralitet, 2020.

Sentralitet	Arbeidsforhold		Sysselsatte	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1 Mest sentrale kommuner	16 257	73,3 %	649 520	24,3 %
2 Nest-mest sentrale kommuner	2 627	11,9 %	706 507	26,4 %
3 Mellomsentrale kommuner 1	1 914	8,6 %	610 869	22,9 %
4 Mellomsentrale kommuner 2	284	1,3 %	373 994	14,0 %
5 Nest-minst sentrale kommuner	726	3,3 %	227 221	8,5 %
6 Minst sentrale kommuner	13	0,1 %	105 137	3,9 %
Annet	346	1,6 %	0	0,0 %
SUM	22 167	100 %	2 673 248	100 %

De neste to tabellene under viser hvordan de ansatte i sentralforvaltningen, brutt ned på departementene og direktoratene, fordeler seg etter fylker og sentralitetsnivå.

Tabell 34: Fordeling av antall ansatte i departementene og direktoratene etter fylke, 2020

Fylke	Arbeidsforhold			
	Departementene		Direktoratene	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Agder	-	-	184	1,0 %
Innlandet	-	-	538	3,0 %
Møre og Romsdal	-	-	115	0,7 %
Nordland	-	-	777	4,4 %
Oslo	4 510	100,0 %	11 364	64,4 %
Rogaland	-	-	789	4,5 %
Troms og Finnmark	-	-	280	1,6 %
Trøndelag	-	-	759	4,3 %
Vestfold og Telemark	-	-	390	2,2 %
Vestland	-	-	923	5,2 %
Viken	-	-	1 194	6,8 %
Annet	-	-	346	2,0 %
SUM	4 510	100 %	17 657	100 %

Tabell 35: Fordeling av antall ansatte i departementene og direktoratene etter sentralitet, 2020.

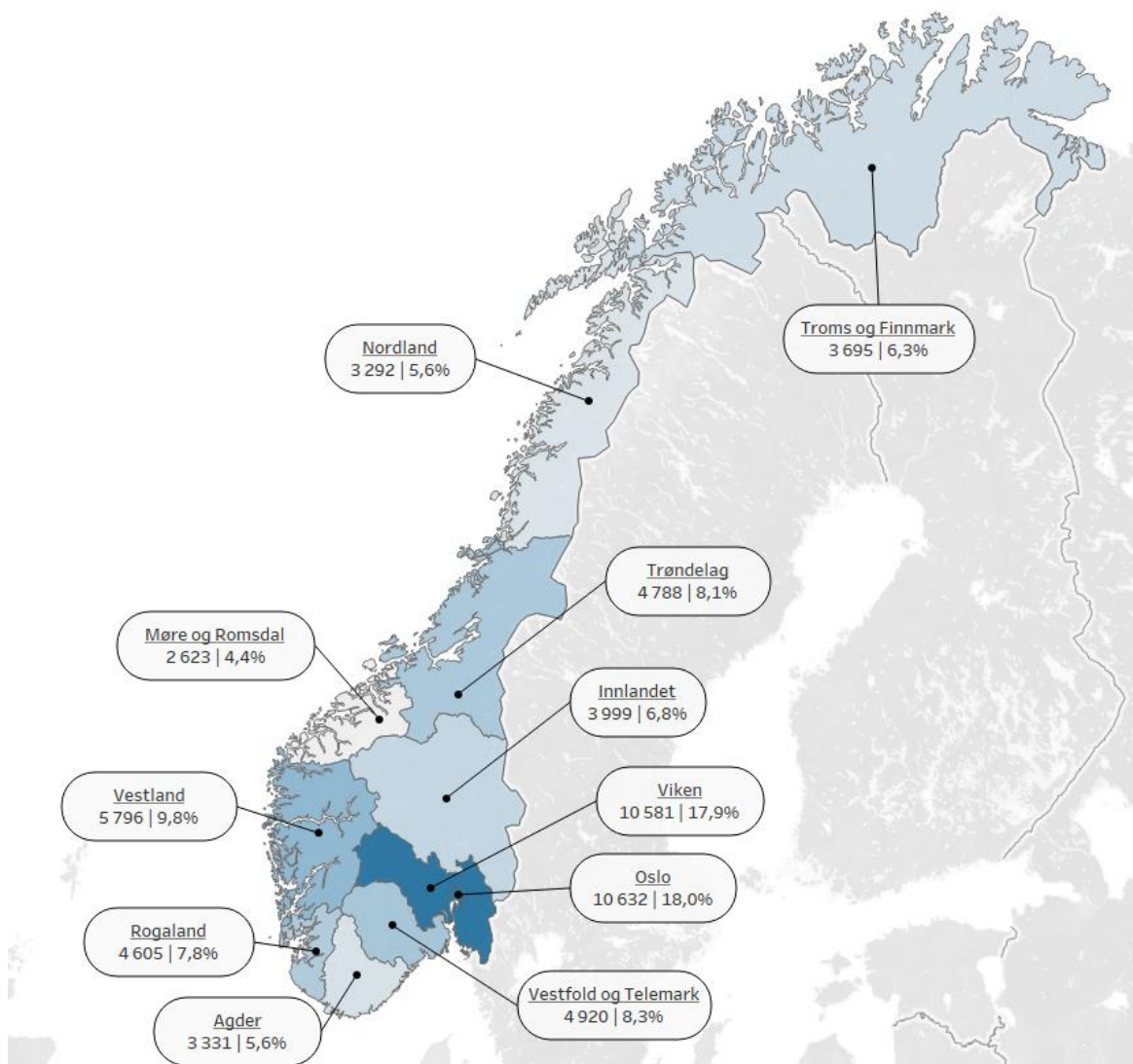
Sentralitet	Arbeidsforhold			
	Departementene		Direktoratene	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1 Mest sentrale kommuner	4 510	100,0 %	11 747	66,5 %
2 Nest-mest sentrale kommuner	-	-	2 627	14,9 %
3 Mellomsentrale kommuner 1	-	-	1 914	10,8 %
4 Mellomsentrale kommuner 2	-	-	284	1,6 %
5 Nest-minst sentrale kommuner	-	-	726	4,1 %
6 Minst sentrale kommuner	-	-	13	0,1 %
Annet	-	-	346	2,0 %
SUM	4 510	100 %	17 657	100 %

8.4 Departementenes og direktoratenes ytre apparat er hovedsakelig lokalisert utenfor Oslo

Tabell 36 viser antall ansatte i departementenes og direktoratenes ytre apparat fordelt etter fylke. Mer enn 80 prosent av de ansatte i det ytre apparatet har arbeidssted utenfor Oslo. Flest ansatte jobber i Oslo og Viken, mens de øvrige fylkene har mellom 4 og 10 prosent av de ansatte i det ytre apparatet.

Figur 15: Fordeling av antall arbeidsforhold i sentralforvaltningens ytre apparat etter fylke, 2020.

Tabell 36: Fordeling av antall ansatte i direktoratenes og Utenriksdepartementets ytre apparat og totalt antall sysselsatte etter fylke, 2020.

Fylke	Arbeidsforhold		Sysselsatte	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Agder	3 331	5,6 %	138 520	5,2 %
Innlandet	3 999	6,8 %	169 874	6,3 %
Møre og Romsdal	2 623	4,4 %	127 396	4,8 %
Nordland	3 292	5,6 %	116 016	4,3 %
Oslo	10 632	18,0 %	485 787	18,1 %
Rogaland	4 605	7,8 %	247 250	9,2 %
Troms og Finnmark	3 695	6,3 %	122 873	4,6 %
Trøndelag	4 788	8,1 %	234 862	8,8 %
Vestfold og Telemark	4 920	8,3 %	183 031	6,8 %
Vestland	5 796	9,8 %	313 862	11,7 %
Viken	10 581	17,9 %	533 780	19,9 %
Annet	821	1,4 %	8 297	0,3 %
SUM	59 084	100 %	2 681 548	100 %

I tabell 37 ser vi de samme ansatte fordelt etter SSBs sentralitetsmål. 23 prosent av de ansatte i departementenes og direktoratenes ytre apparat har arbeidssted i de mest sentrale kommunene, mens over halvparten har arbeidssted i de nest-mest eller mellomsentrale kommunene.

Tabell 37: Fordeling av antall ansatte i departementenes og direktoratenes ytre apparat og totalt antall sysselsatte etter sentralitet, 2020.

Sentralitet	Arbeidsforhold		Sysselsatte	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
1 Mest sentrale kommuner	13 554	22,9 %	649 520	24,3 %
2 Nest-mest sentrale kommuner	18 296	31,0 %	706 507	26,4 %
3 Mellomsentrale kommuner 1	14 327	24,2 %	610 869	22,9 %
4 Mellomsentrale kommuner 2	7 504	12,7 %	373 994	14,0 %
5 Nest-minst sentrale kommuner	3 405	5,8 %	227 221	8,5 %
6 Minst sentrale kommuner	1 175	2,0 %	105 137	3,9 %
Annet	821	1,4 %	0	0,0 %
SUM	59 084	100 %	2 673 248	100 %

8.5 Utvikling i antall arbeidsforhold i fylkene og etter sentralitet³¹

8.5.1 Oslo har mistet 700 statlige arbeidsplasser

Tabell 38 viser utviklingen i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen fordelt etter fylker. Fra 2017 til 2019 var det en økning i antall arbeidsforhold i de fleste av fylkene, før det mellom 2019 og 2020 skjedde en dreining og man fikk en reduksjon i flere fylker. Bare to fylker har flere arbeidsforhold i 2020 sammenlignet med året før. I tillegg har det vært en økning i kategorien annet som i hovedsak skyldes Forsvaret.

Tabell 38: Utvikling i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen fra 2017 til 2020 etter fylke.

Fylke	Utvikling 2017-2018	Utvikling 2018-2019	Utvikling 2019-2020	Utvikling 2017-2020
Agder	204	221	121	545
Innlandet	-73	-13	-81	-166
Møre og Romsdal	88	39	-76	52
Nordland	114	-3	-102	10 ¹
Oslo	-419	-36	-245	-700
Rogaland	247	82	-208	121
Troms og Finnmark	69	56	-144	-20 ¹
Trøndelag	458	289	-17	730
Vestfold og Telemark	169	-97	79	151
Vestland	538	206	0	745
Viken	381	96	-129	348
Annet	101	12	692	805
SUM	1 878	853	-109	2 621

¹ Dersom man kontrollerer for at Tjeldsund har byttet fylke har det vært en nedgang på 68 arbeidsforhold i Troms og Finnmark og en økning på 58 i Nordland.

Ser man på utviklingen fra 2017 til 2020, så har det vært en økning på totalt 2 621 arbeidsforhold i statsforvaltningen. Det har vært en økning i alle fylker med unntak av Innlandet, Oslo og Troms og Finnmark. Den største økningen har skjedd i Trøndelag, Vestland og Agder.

Økningen i de tre fylkene kan i all hovedsak tilskrives universitets- og høyskolesektoren. De tre universitetene har hatt en økning på henholdsvis 868 hos NTNU, 517 ved Universitetet i Bergen og 431 arbeidsforhold ved Universitetet i Agder. Til sammen en økning på om lag 1 800 arbeidsforhold.

I Trøndelag har det også vært en økning i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (45) og hos politiet (70). Samtidig som opprettelsen av UNIT har bidratt i samme retning (86). Den største nedgangen har vært hos Statens vegvesen som har mistet 276 arbeidsforhold på

³¹ Tabell 49 (bakerst i kapitlet) viser den prosentvise utviklingen i arbeidsforhold i stats- og sentralforvaltningen fra 2017-2019.

grunn av flyttingen av oppgaver til fylkeskommunene. I tillegg har det vært en reduksjon i Statped (46) og Kriminalomsorgsdirektoratet (36).

Økningen i Vestland kan også forklares av at Havforskningsinstituttet har økt med 287, men det må nevnes at deler av denne økningen skyldes fusjoneringen med Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning som var i samme fylke som dermed ble en del av statsforvaltningen. I tillegg har flyttingen av Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten fra Oslo til Bergen bidratt (141). Det er i hovedsak Kriminalomsorgsdirektoratet (70) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (43) som har hatt en reduksjon i Vestland fylke.

Reduksjonen i Oslo kan i hovedsak forklares av man har flyttet oppgaver fra Statens vegvesen til fylkeskommunene (401), fra Direktoratet for e-helse til Norsk helsenett (166), og at man har flyttet Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten fra Oslo til Bergen (111).

Reduksjonen i Innlandet kan forklares av nedgang i antall arbeidsforhold i Statens vegvesen (281) og Bufetat (112). Det har imidlertid vært en økning i Politi og Lensmannsetaten (91) og ved NTNU Gjøvik (121).

Reduksjonen i Troms og Finnmark har skjedd i Statens Vegvesen (185), Bufetat (32). Det har vært økning i Universitetet i Tromsø (127) og i Politi og lensmannsetaten (93).

I tabell 39 ser vi utviklingen i arbeidsforhold fordelt etter SSBs sentralitetsmål. Fra 2019-2020 er det en reduksjon i alle sentralitetsklasser, i tråd med reduksjonen i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen. Det er en økning i «annet» som i hovedsak er i Forsvaret. Fra 2017-2020 er det en reduksjon i klasse 1, 5 og 6, men det er en økning i de midterste sentralitetsklassene 2-4.

Den store økningen i klasse 2 kan i stor grad tilskrives at mange universiteter og høyskoler er lokalisert i byer på dette nivået. Alene har universitets- og høyskolesektoren økt med mer enn 2000 arbeidsforhold i klasse 2.

Tabell 39: Utvikling i antall arbeidsforhold i statsforvaltningen fra 2017 til 2020 etter sentralitet.

Fylke	Utvikling 2017-2018	Utvikling 2018-2019	Utvikling 2019-2020	Utvikling 2017-2020
1 Mest sentrale kommuner	-147	16	-369	-500
2 Nest-mest sentrale kommuner	1 946	456	-43	2 359
3 Mellomsentrale kommuner 1	155	420	-139	436
4 Mellomsentrale kommuner 2	65	-17	-15	33
5 Nest-minst sentrale kommuner	-117	-31	-175	-323
6 Minst sentrale kommuner	-126	-1	-61	-188
Annet	101	12	693	805
SUM	1 878	853	-109	2 621

8.5.2 Endring i sentralforvaltningen

Tabell 40 viser utviklingen i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen fordelt etter fylker. Fra 2017 til 2020 har det vært en reduksjon i antall arbeidsforhold i de fleste av fylkene. Nordland, Vestland og Viken er de eneste fylkene som har hatt en økning i perioden.

Økningen i Vestland skyldes i all hovedsak opprettelsen av Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (133) og en økning hos Digitaliseringsdirektoratet i Leikanger (9). I Viken skyldes det meste av økningen opprettelsen av Sivil klareringsmyndighet (33) og Norsk nukleær dekommisjonering (19). Økningen i Nordland er nokså lav, men kan blant annet forklares av at man i Husbanken har lagt direktoratsoppgaver til Bodø og i Integrering- og mangfoldsdirektoratet til Narvik.

Tabell 40: Utvikling i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen fra 2017 til 2020 etter fylke.

Fylke	Utvikling 2017-2018	Utvikling 2018-2019	Utvikling 2019-2020	Utvikling 2017-2020
Agder	-1	0	-25	-26
Innlandet	-21	63	-91	-49
Møre og Romsdal	3	4	-28	-22
Nordland	31	-12	-38	-19
Oslo	84	-38	-255	-209
Rogaland	2	5	-17	-10
Troms og Finnmark	41	-15	-41	-15
Trøndelag	78	34	-246	-134
Vestfold og Telemark	28	-10	-74	-56
Vestland	128	8	-48	88
Viken	7	32	-15	24
Annet	20	74	-50	44
SUM	400¹	145	-926	-381

¹ Endringen mellom 2017 til 2018 avviker noe fra det vi presenterer andre steder i dette notatet. Årsaken er at en virksomhet har fordelt færre arbeidsforhold i sentralforvaltningen på et kommunenummer, enn totalt antall arbeidsforhold.

Den største nedgangen har vært i Oslo. Mye av reduksjonen kan forklares av at Statens vegvesen har overført oppgaver til fylkeskommunene og at noen av deres ansatte ble flyttet til det ytre apparatet (393). Flyttingen av oppgaver fra Direktoratet for e-helse til Norsk helsenett (166) og en reduksjon i antall midlertidige stillinger i Utlendingsdirektoratet (142), spiller også inn. Samtidig har det vært en økning blant enkelte direktorater i Oslo, men det er særlig hos NAV at det utgjør mange arbeidsforhold (133).

Tabell 41 viser utviklingen i arbeidsforhold fordelt etter SSBs sentralitetsmål.³² Det er en reduksjon i de mest sentrale kommunene, noe som i stor grad kan forklares av de samme årsakene som gjelder for reduksjonen i Oslo i avsnittet over.

³² Se vedlegg for en oversikt over andelen ansatte i sentralforvaltningen fordelt på sentralitet for perioden 2017-2019.

Tabell 41: Utvikling i antall arbeidsforhold i sentralforvaltningen fra 2017 til 2020 etter sentralitet.

Fylke	Utvikling 2017-2018	Utvikling 2018-2019	Utvikling 2019-2020	Utvikling 2017-2020
1 Mest sentrale kommuner	93	114	-394	-188
2 Nest-mest sentrale kommuner	260	27	-242	44
3 Mellomsentrale kommuner 1	41	-4	-189	-152
4 Mellomsentrale kommuner 2	-5	-6	-84	-95
5 Nest-minst sentrale kommuner	-7	12	-37	-32
6 Minst sentrale kommuner	0	-1	-1	-1
Annet	20	3	21	44
SUM	400	145	-926	-381

Tabell 42: Prosentvis utvikling i arbeidsforhold i stats- og sentralforvaltningen fra 2017-2020.

Fylke	Statsforvaltningen				Sentralforvaltningen			
	Utvikling 2017-2018	Utvikling 2018-2019	Utvikling 2018-2020	Utvikling 2017-2020	Utvikling 2017-2018	Utvikling 2018-2019	Utvikling 2019-2020	Utvikling 2017-2020
Agder	3,9 %	4,1 %	2,1 %	10,4 %	-0,7 %	0,1 %	-12,0 %	-12,5 %
Innlandet	-1,0 %	-0,2 %	-1,2 %	-2,4 %	-3,6 %	11,2 %	-14,4 %	-8,3 %
Møre og Romsdal	2,2 %	1,0 %	-1,9 %	1,3 %	1,9 %	2,7 %	-19,5 %	-15,8 %
Nordland	1,9 %	0,0 %	-1,7 %	0,2 %	3,9 %	-1,4 %	-4,6 %	-2,3 %
Oslo	-0,9 %	-0,1 %	-0,5 %	-1,5 %	0,5 %	-0,2 %	-1,6 %	-1,3 %
Rogaland	3,1 %	1,0 %	-2,5 %	1,5 %	0,3 %	0,6 %	-2,1 %	-1,2 %
Troms og Finnmark	0,8 %	0,6 %	-1,6 %	-0,2 %	13,8 %	-4,5 %	-12,7 %	-5,1 %
Trøndelag	2,9 %	1,8 %	-0,1 %	4,6 %	8,8 %	3,5 %	-24,5 %	-15,0 %
Vestfold og Telemark	2,4 %	-1,3 %	1,1 %	2,1 %	6,4 %	-2,2 %	-16,0 %	-12,5 %
Vestland	3,5 %	1,3 %	0,0 %	4,8 %	15,4 %	0,8 %	-5,0 %	10,6 %
Viken	2,5 %	0,6 %	-0,8 %	2,3 %	0,6 %	2,8 %	-1,2 %	2,1 %
Annet	0,4 %	0,1 %	3,0 %	3,6 %	6,6 %	22,9 %	-12,6 %	14,5 %

Vedlegg

Se separat vedlegg.

Referanser

- Arbeidsdepartementet (1993). Direktorboka. Oslo: Arbeidsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/direktorboka/id464830/#>
- Arbeids- og velferdsetaten (2020). Årsrapport 2020. Lest 29.06.2020
- DFØ (2020). Instruks fastsatt 18. desember 2020 av Finansdepartementet
- DFØ (2020). Utviklingen i antall arbeidsforhold i stats- og sentralforvaltningen 2018-2019. DFØ notat 2020:1. Oslo: Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.
- Difi (2013). Merverdi eller unødig omvei? Om direktoratenes rolle i gjennomføringen av nasjonal politikk. Difi-rapport 2013:11. Oslo: Direktoratet for forvaltning og IKT.
- Difi (2014). Både styring og ledelse? Om ledergrupper i direktorater med regionalt apparat. Difi-rapport 2014:4. Oslo: Direktoratet for forvaltning og IKT
- Difi (2016). Utvikling i antall ansatte i sentral statsforvaltning. En kartlegging av årsaker. Difi-notat 2016:4. Oslo: Direktoratet for forvaltning og IKT
- Difi (2019). Utvikling i antall ansatte i stats- og sentralforvaltningen 2016-2017. Difi notat 2019:1. Oslo: Direktoratet for forvaltning og IKT
- Difi (2019). Utvikling i antall ansatte i stats- og **sentralforvaltningen** 2016-2017. Difi notat 2019:1. Oslo: Direktoratet for forvaltning og IKT
- Helsedirektoratet (2020). Årsrapport. Lest 09.08.2021.
- KMD (2019). Nye fylker. <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regionreform/regionreform/nye-fylker/id2548426/> Lest 02.08.2021
- Politiet (udatert). Bemanning og Dekningsgrad. <https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/tall-og-fakta/bemanning/> Lest 29.06.2021
- Skatteetaten (udatert). Om a-ordningen. Artikkel. <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/arbeidsgiver/a-meldingen/om-a-ordningen/om-a-ordningen/>, Lest 19.09.2020.
- Statens lånekasse for utdanning (2020). Årsrapport. Lest 09.08.2021
- SSB (2017). Ny sentralitetsindeks for kommunene. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/ny-sentralitetsindeks-for-kommunene>, Lest 02.08.2020.
- SSB (2018). Sentralitetsindeks for kommunene. [baulhttps://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/128](https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/128), Lest 02.08.2020.
- SSB (2018). Kartlegging av brukerbehov og muligheter Statistikk over ansatte i staten. SSB-notat 2018/36. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/statistikk-over-ansatte-i-staten>, Lest 10.01.2020.
- SSB (2018). Sysselsetting, registerbasert. Artikkel datert 8. mars 2018. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/regsys/aar>, Lest 10.01.2020.

Utviklingen i antall arbeidsforhold i stats- og sentralforvaltning

SSB (udatert). Sysselsetting, registerbasert. 11615: Sysselsatte, etter bosted, arbeidssted, kjønn, alder, fagfelt og utdanningsnivå. 4. kvartal (K) 2000 – 2018.
<https://www.ssb.no/statbank/table/11615/>, Lest 09.08.2020.

SSB (2019) Sysselsetting, registerbasert, Artikkel datert 25. februar 2019.
<https://www.ssb.no/regsys> Lest 09.08.2019, Lest 09.08.2020.

SSB (2019). Metode for bedring av informasjon om arbeidstid i a-ordningen. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/ny-metode-gir-betere-informasjon-om-arbeidstid>, Lest 15.08.2020.

SSB (2020). Sentralitetsindeks. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner> Lest 15.08.2021

SSB (2021) Sysselsatte, registerbasert. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/sysselsetting-registerbasert> , Lest 30.06.2021

